

20 21-11-03 Nr. 20-4980(4.45)
Vyr. interesantų aptarnavimo specialistė
Laima Gudienė

**PANEVĖŽIO APSKRITIES GABRIELĖS PETKEVIČAITĖS-BITĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA**

Biudžetinė įstaiga, Respublikos g. 14, 35184 Panevėžys
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 190758280,
Tel. (8-45) 46 55 51, el. paštas: info@pavb.lt, http://www.pavb.lt

Panevėžio miesto savivaldybės
Merui Ryčiui Mykolui Račkauskui

2021-10-28, Nr. S-333

PRAŠYMAS

**DĖL PANEVĖŽIO MIESTO GARBĖS PILIEČIO VARDŲ SUTEIKIMO AKADEMIKUI,
PROFESORIUI, FILOSOFUI, VERTĖJUI, ESEISTUI ARVYDUI ŠLIOGERIUI**

Siūlome Panevėžio miesto Garbės piliečio vardą suteikti filosofui, vertėjui, eseistui Arvydai Šliogeriai (po mirties) ir pateikiame dokumentus.

PRIDEDAMA:

1. Arvydo Šliogerio gyvenimo aprašymas ir apdovanojimai, 2 lapai;
2. Arvydo Šliogerio darbų ir nuopelnų Panevėžiui aprašas, 2 lapai;
3. Arvydas Šliogeris. Rinktinė bibliografija (1981–2021). Sudarė Loreta Dundulienė, 23 lapai;
4. Arvydo Šliogerio pokalbio su Vaidotu Dauniu „Sugrįžti į Panevėžį“ tekstas (1995), 5 lapai;
5. Doc. dr. Naglio Kardelio rekomendacija, 2 lapai;
6. Prof. Viktorijos Daujotytės rekomendacija, 1 lapas;
7. Justo Kačinsko rekomendacija, 2 lapai;
8. Prof. Algio Mickūno rekomendacija, 2 lapai;
9. Dr. Ramūno Čičelio rekomendacija, 1 lapas;
10. Dr. Ramūno Čičelio knygos ištrauka, 3 lapai.

Direktorė

Jurgita Bugailiškiene

G. Kevelaitienė, el.p. greta.kevelaitiene@pavb.lt

ARVYDO ŠLIOGERIO GYVENIMO IR VEIKLOS APRAŠAS

Pagrindiniai faktai ir karjera:

Gimė 1944 09 12 Panevėžyje pedagogų šeimoje. Tėvas dėstė lotynų, vokiečių kalbas, mama – braižybą, geografiją.

1962 m. aukso medaliu baigė Panevėžio 2-ąją vidurinę mokyklą (dabar Vytauto Žemkalnio gimnazija).

1962–1967 m. studijavo Kauno politechnikos instituto Cheminių technologijų fakultete.

1970–1973 m. studijavo Vilniaus universiteto Filosofijos katedros doktorantūroje.

1973–2012 m. Vilniaus universiteto dėstytojas, 2003–2012 m. – Filosofijos katedros vedėjas. Nuo 2012 m. profesorius emeritas.

Habilituotas humanitarinių mokslų daktaras (1987), profesorius (1990), Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys (2007).

Mirė 2019 12 18 Vilniuje, palaidotas Antakalnio kapinių Menininkų kalnelyje.

Pagrindinės mokslinių tyrinėjimų kryptys: filosofijos istorija; metafizikos prigimtis ir esmė; mass media metafiziniai pagrindai; kalbos filosofija; meno kūrinio prigimtis; technomokslo ištakos.

Mokslinė ir kūrybinė veikla:

A. Šliogeris – vienas iškiliausių ir produktyviausių šiuolaikinių lietuvių mąstytojų, vokiečių egzistencializmo tyrinėtojas, filosofinių tekstų vertėjas, eseistas, daugelio filosofijos knygų ir vadovėlių autorius. Pirmoji knyga „Žmogaus pasaulis ir egzistencinis mąstymas“ pasirodė 1985 m. Kiti svarbesni darbai: „Daiktas ir menas: du meno kūrinio ontologijos etiudai“ (1988, 2-asis leid. 2016), „Būtis ir pasaulis: tyliojo gyvenimo fragmentai“ (1990, 2-asis leid. 2006), „Sietuvos: eseistikos rinktinė“ (1992), „Post scriptum: iš filosofinių dienoraščių“ (1992), „Konservatoriaus

išpažintys“ (1995), „Transcendencijos tyla: pamatiniai filosofijos klausimai“ (1996, 2011), „Niekio vardai: septyni antropotopijos etiudai“ (1997), „Alfa ir Omega: ontotopijos metmenys“ (1999), „Kas yra filosofija?“ (2001), „Niekis ir Esmas“ (2 t., 2005, 2-asis leid. 2017), „Bulvės metafizika“ (2010), „Lietuviškosios paraštės“ (2011), „Pokalbiai apie esmes“ (2013), „Kasdienybės metafizika : iš filosofo dienoraščių“ (2016) ir kt.

A. Šliogerio sudaryti leidiniai: „Egzistencijos filosofija: istorija ir dabartis“ (1981), „Martynas Heidegeris. Rinktiniai raštai“ (1992), „Gairės: mokytojams ir moksleiviams“ (su V. Daujotyte, 1992).

Į anglų kalbą išversti ir užsienyje išleisti jo veikalai „Niekio vardai“ („Names of Nihil“. Amsterdam; New York, 2008), „Daiktas ir menas“ („The thing and art“. Amsterdam; New York, 2009), „Filosofijos likimas“ („The fate of philosophy“. New York, 2011).

Filosofas parašė per 100 straipsnių ir esė apie filosofijos prigimtį, lietuvių egzistencinę, Vakarų kultūros filosofijos pamatus, meno kūrinio ontologiją ir meninės kūrybos fenomeną, šiuolaikinę lietuvių kultūrą, senovės graikų, klasikinę vokiečių, idealistinę rusų, XX a. lietuvių, egzistencinę, dabartinę prancūzų filosofiją.

Į lietuvių kalbą išvertė klasikinės ir šiuolaikinės filosofijos veikalų – Karlo Poperio, Martino Heidegerio, Georgo W. F. Hegelio, Artūro Šopenhauerio, Frydricho Nyčės, Hannah Arendt, Albero Kamiu, Karlo Markso, Karlo Jasperso, Roberto A. Dalio, Haroldo J. Bermano, Johno Lechte – veikalų (plačiau žr. priedą „Arvydas Šliogeris. Rinktinė bibliografija“).

Filosofas daug prisidėjo kuriant šiuolaikinę filosofinę lietuvių terminiją ir ugdant Lietuvos filosofus, aktyviai reiškėsi kaip lietuviybės ir lietuvių kalbos visuomeninio statuso gynėjas, šiuolaikinės Vakarų visuomenės, tuo pačiu, ir Lietuvos raidos procesų įžvalgus apmąstytojas ir taiklus kritikas.

Veiklos įvertinimas bei apdovanojimai:

2002 m. – Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija už knygas „Daiktas ir menas“ (1988), „Būtis ir pasaulis“ (1990).

2005 m. – labiausiai Vilniaus miestui nusipelnusio žmogaus apdovanojimas – Šv. Kristoforo statulėlė – už nuopelnus mokslui.

2010 m. – Lietuvos mokslo premija už darbų ciklą „Negatyvumo problema filosofijoje“ (1998–2010).

2016 m. – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžius.

2020 m. Panevėžyje Šermukšnių gatvės, kurioje filosofas užaugo, skverui suteiktas Arvydo Šliogerio vardas, skvere įmonės „Metalistas LT“ iniciatyva pasodintas jam skirtas ąžuoliukas.

ARVYDO ŠLIOGERIO NUOPELNŲ PANEVĖŽIUI APRAŠAS

Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys, habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, ilgametis Vilniaus universiteto profesorius Arvydas Šliogeris – vienas iškiliausių šiuolaikinių Lietuvos filosofų, kurio darbai žinomi Europoje ir pasaulyje. Mokslininkas, kilęs iš Panevėžio, savo šaknis, jų įtaką filosofinei minčiai nuolat pabrėždavęs filosofinėje kūryboje, eseistikoje. Gimęs ir užaugęs mokytojų šeimoje Panevėžio pakraštyje, A. Šliogeris dažnai šią patirtį transkribuodavo savo veikaluose, publicistikoje, skaitydamas pranešimus konferencijose, ar paskaitose studentams.

Gyvenimas sostinėje, studijos, profesūra Vilniaus universitete nenuslopino sentimentų gimtinei. Nuosavo rankraštyno žymus filosofas neperdavė nei Lietuvos nacionalinei, nei Vilniaus universiteto ar Mokslų akademijos bibliotekoms, bet patikėjo saugoti savo gimtojo miesto – Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės – viešajai bibliotekai. Bibliotekoje saugomas Arvydo Šliogerio rankraščių fondas F23. Esame dėkingi A. Šliogerio žmonai Zitai Šliogerienei, kuri po filosofo mirties papildė jo rankraščių fondą vertingais dokumentais. Dabar fonde – apie 740 saugojimo vienetų įvairių dokumentų, datuojamų nuo 1943 iki 2014 metų. Tai kūrybos dokumentai: filosofinių veikalų paruošiamoji medžiaga ir rankraščiai – „Daiktas ir menas“ (1985–1986), „Būtis ir pasaulis“ (1975–1980), „Post scriptum“ (1988–1991), „Transcendencijos tylą“ (1994), „Alfa ir omega“ (1997–1998), „Niekis ir esmas“ (2005), tekstai bendrai su Algiu Mickūnu parengtai knygai „Filosofijos likimas“ (2009), filosofijos publicistika „Apie tiesą“ (1993), „Filosofija ir dabartis“ (1992), „Juozo Girniaus atminimui“ (apie 1995), „Apie Greimą“ (1992), „Vytautui Kavoliui“ (apie 1996), „Paskutinis Vakarų mąstytojas“ (apie Martyną Heideggerį), „Bronius Radzevičius tarp pagonybės ir krikščionybės“ (apie 1995), „Norberto Vėliaus testamentas“ (1997), „Kunčiaus tylėjimas“, „Sugrįžti į Panevėžį“ (apie 1994) ir kiti. Fonde taip pat saugoma vertimų, recenzijų, eilėraščių rankraščių, atsiminimų apie Algimantą Kunčių, Eugenijų Meškauską, Vaidotą Daunį, A. Šliogerio portretinių, šeimos ir kitų nuotraukų. Tarp dovanotų filosofo asmeninių dokumentų – filosofijos mokslų kandidato diplomas (Maskva, 1974), filosofijos mokslų daktaro diplomas (Maskva, 1987), humanitarinių mokslų profesoriaus atestatas (Vilnius, 1993), Lietuvos nacionalinės premijos laureato diplomas (Vilnius, 1992), 2010 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomas (Vilnius, 2011) ir kiti dokumentai. Iš Z. Šliogerienės gauta ir per 640 egz. prof. Arvydo Šliogerio asmeninės bibliotekos knygų. Tai grožinė literatūra lietuvių ir užsienio kalbomis, filosofų darbai lietuvių ir užsienio kalbomis, meno albumai, žinytai, knygos kultūros, švietimo, literatūrologijos temomis. Knygose – autorių dedikacijos Arvydui ir Zitai Šliogeriems. Fonde gausus filosofo epistolinis palikimas: A. Šliogerio laišakai Viktorijai Dajotytei, Juozui Girniui, Algirdui Greimui, Algiui Mickūnui; Ramūno Klimo laiškas A. Šliogeriui ir kt.

A. Šliogeris buvo panevėžiečių ypač gerbiamas, vertinamas ir visada labai laukiamas. Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos organizuoti renginiai su filosofu, kuriuose jis susitikdavo su skaitytojais, pristatydavo savo veikalus, diskutuotavo, buvo vieni mėgstamiausių. Jie visada vykdavo perpildytoje bibliotekos salėje. Kiekvienas toks susitikimas – didelė šventė filosofijos gurmanams.

Savo eseistikoje ar duodamas interviu A. Šliogeris nuolat pabrėždavo Panevėžio, kaip savo gimtosios vietos, lemiamą reikšmę jo asmenybės, pažiūrų, mąstysenos formavimuisi. Savo garsiajame interviu su Vaidotu Dauniu filosofas tai išsakė tokiais žodžiais:

„...kai menu Panevėžį ar mąstau apie tai, ką man reiškia „sugrįžti į Panevėžį“, mano mąstymas persikelia iš galvos į širdį. Nebelieka jokių metafizikų, jokių cogito ergo sum. Lieka viena – skaudanti širdis. Nes Panevėžys man yra pats didžiausias, o gal ir vienintelis praradimas. Sugrįžti į Panevėžį man reiškia, tariant Prousto žodžiais, ieškoti prarastojo laiko. O tam tikra prasme – ieškoti absoliuto. Mes prisigalvojame tūkstančius absoliutų, nusilpdome tūkstančius stabų, bet, deja, sulaukęs penkiasdešimties aš supratau, kad turėjau tik vieną absoliutą, kuris man brangesnis ir už poną Dievą. Ir tai buvo tas nusmurgęs lygumų miestelis, susigūžęs po niūriu Šiaurės dangumi, ta vienintelė vieta ir vietovė, kurią aš galiu vadinti savo namais ir tėviške. Kiti miestai ir kitos platumos man netapo nei tikru prieglobsčiu, nei juolab namais. Visur jaučiausi svetimas ir svečias. Tik Panevėžys kadaise keistam mano gyvenimui suteikė pastogę, prijaukino dangų ir žemę, parodė paprastus, bet šventus dalykus, iš kurių bylojo šilta ir gaivalinga buvimo paslaptis. Ten aš bendravau su dievais; ten patyriau „pagonišką“ gyvenimo pilnatvę. Todėl atsakau: sugrįžti į Panevėžį man reikštų sugrįžti į dievų artumą; prisiliesti prie pačių daiktų; pabėgti nuo siaubingų abstrakcijų, kuriose plūduriuoja ne tik mano, bet ir daugelio kitų gyvenimas; atgauti pasitikėjimą buvimu; įsiforminti ir apsibrėžti; vėl būti apžvelgiamoje erdvėje; įveikti chaosą, tviskantį iš baigiančio išprotėti nūdienos pasaulio; iš Didžiojo Anonimo sugrįžti į neatšaukiamą Čiadabar“.

(Konservatoriaus išpažintys. Vilnius, 1995, p. 122–123).

2014-ųjų metų Lietuvos Prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinime Arvydui Šliogeriui jo 70-ojo jubiliejaus proga pažymima, jog A. Šliogeris yra vienas unikaliausių ir talentingiausių Lietuvos žmonių. Šalies vadovės teigimu, mąstanti ir kurianti Lietuva neįsivaizduojama be šio filosofo kūrybingo ir kritiško mūsų kasdienybės vertinimo, iš kurio kiekvienas galime pasimokyti ne tik išminties, bet ir pagarbos gamtai, savo kalbai ir žemei.

PANEVĖŽIO APSKRITIES GABRIELĖS PETKEVIČAITĖS-BITĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Arvydas Šliogeris

Rinktinė bibliografija
(1981–2021)

Panevėžys, 2021

A. Šliogerio kūryba

Atskiri leidiniai

Knygos

1985

Žmogaus pasaulis ir egzistencinis mąstymas. – Vilnius : Mintis, 1985. – 277 p. : iliustr.

1988

Daiktas ir menas : du meno kūrinio ontologijos etiudai. – Vilnius : Mintis, 1988. – 204, [4] p.. – ISBN 5-417-00254-2.

1990

Būtis ir pasaulis : tyliojo gyvenimo fragmentai. – Vilnius : Mintis, 1990. – 569, [3] p.. – ISBN 5-417-00396-4.

1992

Post scriptum : iš filosofijos dienoraščių. – Vilnius : Regnum, 1992. – 134 p.

Sietuvos : eseistikos rinktinė. – Vilnius : Mintis, 1992. – 370, [2] p.. – ISBN 5-417-00572-X.

1995

Konservatoriaus išpažintys : 1988-1994 metų tekstai. – Vilnius : Pradai, 1995. – 402, [1] p.. – ISBN 9986-405-60-2.

1996

Transcendencijos tylą : pamatiniai filosofijos klausimai. – Vilnius : Pradai, 1996. – 853 p. – ISBN 9986-405-83-1.

1997

Niekio vardai : septyni antropotopijos etiudai. – Vilnius : Pradai, 1997. – 298, [2] p.. – ISBN 9986-776-64-3.

1999

Alfa ir Omega : ontotopijos metmenys. – Vilnius : Pradai, 1999. – 411, [3] p. – ISBN 9986-943-45-0.

2001

Bronius Radzevičius : kūrybos studijos ir interpretacijos / sudarė Dainius Vaitiekūnas. – Vilnius : Baltos lankos [i.e. „Baltų lankų“ leidyba], [2001]. – 223, [1] p. – (Atspindžiai). – Aut.: Arvydas Šliogeris [et al.]. – ISBN 9955-429-32-1.

Yra vien kelias : geriausi „Dialogo“ tekstai, 1992-2001 / sudarytojos Elena Tervidyte, Lizeta Lozuraityte. – Vilnius : [UAB „Polilogas“] : Savaitr. „Dialogas“ red., 2001. – 302, [1] p. : iliustr. – Aut.: Arvydas Šliogeris [et al.]. – ISBN 9986-9112-3-0.

Kas yra filosofija? – Vilnius : Strofa, 2001. – 189, [3] p. – ISBN 9986-751-41-1.

2005

Niekis ir Esmas. – Vilnius : Apostrofa, 2005. – 2 t. – ISBN 9955-605-09-X.

T. 1 : Pakeliui į Niekį. – 2005 (Vilnius : Spauda). – 407, [1] p., [2] iliustr. lap.. – ISBN 9955-605-08-1.

T. 2 : Pakeliui į Esmą. – 2005 (Vilnius : Spauda). – 579, [1] p.. – ISBN 9955-605-10-3.

2006

Būtis ir pasaulis : tyliojo gyvenimo fragmentai. – 2-oji patais. ir papild. laida. – Vilnius : Margi raštai, 2006. – 555, [3] p. – ISBN 9986-09-309-0.

2008

Names of Nihil / translated from Lithuanian by Robertas Beinartas ; preface by Leonidas Donskis. – Amsterdam ; New York : Rodopi, 2008. – x, 136 p.. – (On the boundary of two worlds ; 14). – ISBN 978-90-420-2402-1.

Valios metafizika: Schopenhauerio filosofijos interpretacijos = Metaphysics of will: interpretation of Schopenhauer's philosophy / Kultūros, filosofijos ir meno institutas. – Vilnius : Versus aureus, [2008]. – 527, [1] p. : iliustr., faks., portr. – (Neklasikinė filosofija ; kn. 3). – Aut.: Arvydas Šliogeris [et al.]. – ISBN 978-9955-34-047-8.

2009

Filosofijos likimas / Algis Mickūnas, Arvydas Šliogeris. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2009]. – 551, [1] p. – (Idėjos). – ISBN 978-9955-23-214-8.

Margi fotografijos dešimtmečiai : straipsnių rinkinys, skirtas Lietuvos fotomenininkų sąjungos 40-mečiui / Lietuvos fotomenininkų sąjungos Fotografijos fondas. – Vilnius : [Lietuvos fotomenininkų sąjunga], 2009. – 283, [2] p.. – Aut.: Arvydas Šliogeris [et al.]. – ISBN 978-9955-438-44-1.

Melancholijos archipelagai : žodžiai ir vaizdai. – Vilnius : Apostrofa, [2009]. – 165, [2] p. : iliustr. – ISBN 978-9955-605-54-6.

Postmodernizmo fenomeno interpretacijos = Interpretations of postmodernism phenomenon / Kultūros, filosofijos ir meno institutas. – Vilnius : Versus aureus, [2009]. – 599, [1] p. : iliustr. – (Neklasikinė ir XX a. filosofija). – Aut.: Arvydas Šliogeris [et al.]. – ISBN 978-9955-34-241-0.

The thing and art : two essays on the ontotopy of the work of art / translated from Lithuanian by Robertas Beinartas ; introduced by Leonidas Donskis. – Amsterdam ; New York : Rodopi, 2009. – xi, 153 p. : iliustr. – (On the boundary of two worlds ; 16). – ISBN 978-90-420-2564-6.

2010

Bulvės metafizika : iš filosofo dienoraščių. – Vilnius : Apostrofa, [2010]. – 274, [2] p. – ISBN 978-9955-605-57-7.

Leonarda. Tragiškas gyvenimo džiaugsmas : [Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto docentės L. Jekentaitės-Kuzmickienės (1946-2008) atminimui] / Vilniaus universitetas. Filosofijos fakultetas. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2010. – 163, [1] p., XVI iliustr. p. : iliustr., faks., portr.. – Aut.: Arvydas Šliogeris [et al.]. – ISBN 978-9955-33-552-8.

Rytai – Vakarai : komparatyvistinės studijos / Kultūros, filosofijos ir meno institutas. Komparatyvistinės kultūrologijos, estetikos ir meno teorijos skyrius ; [sudarytojas Antanas Andrijauskas ; redakcinė kolegija: Antanas Andrijauskas (pirmininkas) ... [et al.]. – Vilnius : Vaga, 2002-. – t. : portr.

[T.] **10** : Sigitas Geda: pasaulinės kultūros lietuvinimas : [straipnių rinkinys] / Lietuvos kultūros tyrimų institutas. – Vilnius : Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2010. – 599, [1] p. : iliustr., portr.. – Aut.: Arvydas Šliogeris [et al.]. – ISBN 978-9955-868-30-9.

2011

Lietuviškosios paraštės. – Vilnius : Vilniaus universitetas, 2011 (Kaunas : Aušra). – 384, [2] p.. – ISBN 978-9955-634-40-9.

The fate of philosophy / translated from the Lithuanian by Robertas Beinartas. – New York : Hampton Press, 2011. – v, 228 p. – ISBN 978-1-61289-017-3.

2012

Nerimas : svarbiausių humanitarinių ir socialinių grėsmių bei jų pasekmių Lietuvai įžvalgos / Viktorija Daujotytė, Valentinas Mikelėnas, Arvydas Šliogeris, Aleksandras Vasiliauskas, Vladas Žulkus. – Vilnius : Tyto alba, 2012. – 189, [2] p.. – ISBN 978-9986-16-894-2.

2013

Pokalbiai apie esmes / Arvydas Šliogeris, Virginijus Gustas. – Vilnius : Tyto alba, 2013. – 359, [1] p.. – ISBN 978-9986-16-934-5.

2016

Daiktas ir menas : du meno kūrinio ontologijos etiudai. – 2-oji laida. – Vilnius : Margi raštai, [2016]. – 222, [6] p. : iliustr., portr.. – ISBN 978-9986-09-474-6.

Kasdienybės metafizika : iš filosofo dienoraščių. – Vilnius : Apostrofa, [2016]. – 423, [1] p.. – ISBN 978-9955-605-95-9.

2017

Niekis ir Esmas. – 2-oji, aut. patais. laida. – Vilnius : Apostrofa, 2017. – 2 t.. – ISBN 978-609-8205-01-5.

T. 1 : Pakeliui į Niekį. – 2017. – 407, [1] p., [2] iliustr. lap.. – ISBN 978-609-8205-02-2.

T. 2 : Pakeliui į Esmą. – 2017. – 579, [1] p.. – ISBN 978-609-8205-03-9.

Vertimai

1989

Filosofijos įvadas = Einführung in die Philosophie / K. Jaspersas. – Vilnius : Mintis, 1989. – 198, [2] p.. – (Iš filosofijos palikimo). – ISBN 5-417-00159-7.

1990

Istorijos filosofija / Georgas Hėgelis. – Vilnius : Mintis, 1990. – 494, [1] p. : portr.. – (Iš filosofijos palikimo). – Versta iš: Vorlesungen über die Philosophie der Geschichte. Leipzig, 1907. – ISBN 5-417-00329-8.

1991

Rinktiniai raštai / Frydričas Nyčė. – Vilnius : Mintis, 1991. – 598, [1] p. : portr. – (Iš filosofijos palikimo). – ISBN 5-417-02906-8.

1992

Rinktiniai raštai / Martynas Heidegeris. – Vilnius : Mintis, 1992. – 436, [1] p. : portr.. – (Iš filosofijos palikimo). – ISBN 5-417-02905-X.

1994

Demokratija ir jos kritikai / Robertas A. Dalis. – Vilnius : Amžius, 1994. – 526 p. : lent.. – ISBN 9986-430-15-1.

1995

Pasaulis kaip valia ir vaizdinys : keturios knygos ir priedas, kuriame pateikiama Kanto filosofijos kritika / Arthur Schopenhauer. – Vilnius : Pradai, 1995. – 728, [1] p. : schem.. – (Atviros Lietuvos knyga). – Versta iš: Die Welt als Wille und Vorstellung. – ISBN 9986-405-38-6.

Tarp praeities ir ateities : aštuoni politiniai filosofijos etiudai / Hana Arent. – Vilnius : Aidai, 1995. – 335 p.. – (Atviros Lietuvos knyga). – ISBN 9986-590-13-2.

1997

Dvasios fenomenologija / Georg Wilhelm Friedrich Hegel. – Vilnius : Pradai, 1997. – 593, [4] p.. – (Atviros Lietuvos knyga). – Versta iš: Phänomenologie des Geistes. 1988. – ISBN 9986-776-14-7.

1998

Atviroji visuomenė ir jos priešai / Karl Raimund Popper. – Vilnius : Pradai, 1998. – 802, [1] p.. – (Atviros Lietuvos knyga). – Versta iš: The open society and its enemies. 1995. – ISBN 9986-776-79-1.

Filosofijos įvadas / Karl Jaspers. – 2-asis patais. leid.. – Vilnius : Pradai, 1998. – 254, [2] p.. – (Filosofijos klasika ; 2). – ISBN 9986-943-03-5.

1999

Teisė ir revoliucija : Vakarų teisės tradicijos formavimasis / Harold J. Berman. – Vilnius : Pradai, 1999. – 874, [2] p.. – (Atviros Lietuvos knyga). – Versta iš: Law and revolution. – ISBN 9986-943-42-6.

2000

Stabų saulėlydis, arba Kaip filosofuojama kūju / Friedrich Nietzsche. – 2-asis patais. leid.. – Vilnius : Strofa, 2000. – 160 p.. – (Academia). – Versta iš: Gotzen-Dammerung oder Wie man mit dem Hammer philosophirt. Leipzig : Alfred Kroner Verlag, 1919. – ISBN 9986-751-33-0.

2001

Penkiasdešimt pagrindinių šiuolaikinių mąstytojų : nuo struktūralizmo iki postmodernizmo / John Lechte. – Vilnius : Charibdė, 2001. – 287 p.. – (Atviros Lietuvos knyga) (Filosofija). – ISBN 9986-745-22-5.

Rinktinė / Karl Raymond Popper. – Vilnius : Pradai, 2001. – 601,[2]p. : portr.. – (Filosofijos klasika: didžioji serija). – ISBN 9986-943-69-8.

Totalitarizmo ištakos / Hannah Arendt. – Vilnius : Tyto alba, 2001. – 487, [1] p.. – (Atviros Lietuvos knyga). – ISBN 9986-16-184-3.

2005

Žmogaus būklė / Hannah Arendt. – Vilnius : Margi raštai, 2005. – 309, [2] p.. – (Atviros Lietuvos knyga). – ISBN 9986-09-292-2.

Sudaryti leidiniai

1981

Egzistencijos filosofija : istorija ir dabartis. – Vilnius : Mintis, 1981. – 207 p.

1992

Gairės : mokytojams ir moksleiviams / sudarė Viktorija Daujotytė ir Arvydas Šliogeris. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 181, [3] p.. – ISBN 5-430-01767-1.

Rinktiniai raštai / Martynas Heidegeris. – Vilnius : Mintis, 1992. – 436, [1] p. : portr.. – (Iš filosofijos palikimo). – ISBN 5-417-02905-X.

M. A. Šliogerio publikacijos

1987

Raineris Marija Rilke poetas ir mąstytojas // Poezijos pavasaris. – ISSN 0235-442X. – [19]87, p. 148–157.

1988

Žmogaus egzistencija ir dabarties romanas : [apie B. Radzevičiaus „Priešaušrio vieškeliai“] // Pergalė. – 1988, Nr. 4, p. 131–148.

1989

Ar meno kūrinys yra vertybė? // Krantai. – 1989, Nr. 1, p. 10–16.

Valios filosofas : [apie A. Šopenhauerio filosofiją] // Krantai. – 1989, Nr. 10, p. 43.

1990

Antano Maceinos sugrįžimas // Maceina, Antanas. Raštai. – Vilnius : Mintis, 1990, t. 3 : trilogija „Cor inquietum“, p. 5–23.

Filotopijos metmenys // Miestas ir žmogus : mitai ir utopijos : mokslinės konferencijos medžiaga : pranešimai, tezės. – Klaipėda, 1990, p. 1–4.

Hėgelio istorijos filosofija // Istorijos filosofija / G. V. F. Hėgelis. – Vilnius, 1990, p. 5–24.

Kultūra ir valstybė // Atgimimas. – 1990, liep. 11/18, p. 6.

Martynas Heidegeris: kaukė ir būtis // Metmenys. – 1990, Nr. 58, p. 19–43.

Sąjūdžio žingsnis į politiką: principai ir faktai // Atgimimas. – 1990, vas. 9/14, p. 6.

Studijuojantiems politologiją : [straipsnių rinkinys] / [sudarė Gediminas Vitkus]. – Kaunas : Šviesa, 1990. – 196, [2] p. – Aut.: Ričardas Bačkis, Remigijus Bistrickas, Algirdas Degutis, Francis Fukuyama, Bronius Genzelis, Algirdas Julius Greimas, Jonas-Vabalas Gudaitis, Algimantas Gureckas, Vaclavas Havelas, Arvydas Juozaitis, Rimantas Kočiūnas, Antanas Maceina, Saulius Pečiulis, Romanas Plečkaitis, Karlas Raimundas Popperis, Algimantas Prazauskas, Vytautas Sabaliauskas, Stasys Šalkauskis, **Arvydas Šliogeris**, Aleksandras Štromas, Reinas Taagepera. – ISBN 5-430-01226-2.

„**Tauta** ne bandomasis triušis...“. – Iliustr. // Švyturys. – 1990, Nr. 12, p. 22–23.

1991

Apie laisvę – žmogaus pradžia ir pabaigą // Politika. – 1991, Nr. 25, p. 2–3, 27–28.

Frydricho Nyčės antifilosofija // Rinktiniai raštai / Frydrichas Nyčė. – Vilnius : Mintis, 1991, p. 5–18.

J. Girnius ir egzistencinė filosofija // Raštai / J. Girnius. – T. 1, p. V–XVIII.

Kultūra ir asmens laisvė // Atgimimas. – 1991, spal. 31/lapkr. 7, p. 1.

Laisvės ribos. Literatūra, kultūra, politika : [A. Šliogeris, A. Zalatorius, A. Juozaitis atsako į V. Kavolio ir A. Mickūno klausimus] // Metai. – 1991, gegužė, p. 122–132.

Totalitarizmo pradmenys // Literatūra ir menas. – 1991, saus. 19, 26, vas. 2.

1992

Apie laiką ; Apie tiesą ; Apie laisvę ; Apie daiktus ; Apie save ir kitą // Gairės. – Kaunas, 1992, p. 7–12, 32–37, 115–120, 87–94, 135–141.

Apie meno kūrinį // Sietuvos. – Vilnius : Mintis, 1992. – P. 256–275.

Atviros valstybės kultūros politikos siekiniai : (iš diskusijų Kultūros kongreso klube). – Iliustr. – Aut.: Krescencijus Stoškus, Romualdas Ozolas, Arvydas Šliogeris // Atgimimas. – ISSN 1822-6531. – 1992, geg. 31 – birž. 7, p. 6.

Bacho tema kultūros puslapiuose : [apie vokiečių kompozitorių] / parengė Laima Jonušienė. – Iliustr. – Aut.: Vaidotas Daunys, Viktorija Daujotytė, Romualdas Ozolas, Arvydas Šliogeris, Rūta Goštautienė // Atgimimas. – ISSN 1822-6531. – 1992, kovo 30/bal. 5, p. 7.

Blyksniai Greimo horizontuose. – Bibliogr. išnašose // Baltos lankos. – ISSN 1392-0189. – 1992, Nr. 2, p. [5]–20.

Lietuvos kelias į laisvę: sunkumai ir problemos : (Arvydo Šliogerio paskaita 1991 m. Santaros-Šviesos suvažiavime) // Akiračiai. – 1992, Nr. 1, p. 16, Nr. 2, p. 12–13, Nr. 3, p. 8–9.

Tylioji kalbos galybė. – Iliustr. // Gimtoji kalba. – 1992, Nr. 1, p. 1–5.

1993

Ar linkėsime Vydūnui Šachrazados likimo? / [užrašė] Jurga Ivanauskaitė. – Aut.: Arvydas Šliogeris, Vaidotas Daunys, Arvydas Juozaitis // Respublika. – ISSN 1392-5873. – 1993, kovo 25, p. 12.

„Klauskime šiandien, nes ryt gali būti per vėlu: : [kalba, pasakyta nacionalinės premijos įteikimo iškilnėse]. – Iliustr. // Atgimimas. – 1993, kovo 9 (Nr. 9), p. 15.

Lietuvos filosofinė mintis: tarp Rytų ir Vakarų : pranešimas, skaitytas Santaros-Šviesos jubiliejinėje konferencijoje Vilniuje 1993 m. birž. 17 d. // Literatūra ir menas. – 1993, liep. 24, p. 2–3.

Sąmonės laisvėjimo ištakų beieškant : [pokalbis su A. Šliogeriu apie „Ramuvos“ klubo veiklą ir kt.] // Akiračiai. – 1993, Nr. 2, p. 8–9, Nr. 3, p. 13, 15, Nr. 4, p. 8–9.

1994

Alberto Camus maištas : [recenzija]. – Rec. leid.: Užrašų knygelės / Albert Camus. Vilnius : Regnum fondas, 1993-1997 // Literatūra ir menas. – ISSN 0233-3260. – 1994, vas. 26, p. 3.

Arvydas Šliogeris: klasikinės tradicijos mirtis // Liaudies kultūra. – 1994, Nr. 1, p. 6–8.

Filosofijos vieta žmogaus pasaulyje. – Santr. angl. // Žmogus ir visuomenė. – 1994, Nr. 2, p. 3–10.

Greimas kaip filosofas // Literatūra ir menas. – 1994, liep. 9, 16.

Santara-Šviesa: Lietuvos atvirumas pasauliui ir sau : [diskusijos „Atviros visuomenės galimybės“ Santaros-Šviesos 41-jame suvažiavime Vilniuje fragmentai]. – Iliustr. – Aut.: Marius Šaulauskas, Vytautas Kavolis, Aleksandras Štomas, Irena Veisaitė, Leonidas Donskis, Arvydas Šliogeris, Romualdas Ozolas, Stasys Stačiokas, Algis Mickūnas, Darius Kuolys // Atgimimas. – ISSN 1822-6531. – 1994, birž. 22, p. 1–3.

1995

[**Mintys** apie dialogo meną, būtiną žmonių bendravime] // Dialogas. – 1995, saus. 6, p. 8.

Monologinė Lietuva : [apie dabartinę Lietuvos visuomenę, jos socialines, ekonomines problemas] // Dialogas. – 1995, saus. 6, p. 1–2.

Sielos keliauninkas į Dantės pragarą : [apie filosofą O. Špenglerį] / kalbėjosi J. A. Petraitytė. – Iliustr. // Šiaurės Atėnai. – 1995, spal. 21, p. 5.

Sugrįžti į Panevėžį : pokalbis su Vaidotu Dauniu // Konservatoriaus išpažintys: 1988-1994 metų tekstai / A. Šliogeris. – Vilnius, 1995, p. 120–134.

1996

Asmuo ir kultūra : (ką žmogus kuria?). – Turinys: Įvadas; Kūryba: [eil.] / Vincas Mykolaitis-Putinas; [Aforizmai] / Stasys Šalkauskis, Vincas Mickevičius-Kapsukas, Vosylius Sezemanas, Feliksas Juzevičius, Arvydas Šliogeris // Lietuvos filosofinė mintis / sudarė ir parengė Gediminas Mikėlaitis. – Vilnius : Aidai, 1996. – P. 98–101.

Bronius Radzevičius: tarp pagonybės ir krikščionybės // Kultūros barai. – 1996, Nr. 5, p. 39-44, Nr. 6, p. 39–46, Nr. 7, p. 37–43, Nr. 8/9, p. 39–44.

Būties prasmė ir beprasmybė. – Iš: Būtis ir pasaulis, Vilnius, 1990, p. 95-96, 102-103 // Lietuvos filosofinė mintis / sudarė ir parengė Gediminas Mikėlaitis. – Vilnius : Aidai, 1996. – P. 398–400.

Būtis ir Dievas. – Iš: Post scriptum, Vilnius, 1992, p. 32-35 // Lietuvos filosofinė mintis / sudarė ir parengė Gediminas Mikelaitytis. – Vilnius : Aidai, 1996. – P. 370–373.

Daikto būtis ir grožis. – Iš: Daiktas ir menas, Vilnius, 1988, p. 18-19, 34-35 // Lietuvos filosofinė mintis / sudarė ir parengė Gediminas Mikelaitytis. – Vilnius : Aidai, 1996. – P. 167–168.

Egzistencinis išėjimo dokumentas. – Iš: „Egzistencinis išėjimo dokumentas“, Sietuvos, Vilnius, 1992, p. 219-222, 226-229 // Lietuvos filosofinė mintis / sudarė ir parengė Gediminas Mikelaitytis. – Vilnius : Aidai, 1996. – P. 138–141.

Filosofija ir mokslas. – Santr. angl. // Žmogus ir visuomenė. – Vilnius, 1996, T. 3, p. 3–12.

Laisvėjimas Lietuvos filosofijoje. – Iš: „Lietuvos filosofinė mintis tarp Rytų ir Vakarų“, Literatūra ir menas, 1993, liep. 24 d. // Lietuvos filosofinė mintis / sudarė ir parengė Gediminas Mikelaitytis. – Vilnius : Aidai, 1996. – P. 43–46.

1997

Dievas – tai intensyviausioji tikrovė : prof. Arvydas Šliogeris apie Martiną Buberį : [tekstai ir Astridos Petraitytės pokalbis su Lietuvos filosofu prof. A. Šliogeriu] // Nuo Kierkegoro iki Kamiu. – Vilnius : Pradai, 1997. – P. 243–259.

Išgirsti pasislėpusio nežinomo Dievo balsą : prof. Arvydas Šliogeris apie Karlą Jaspersą : [tekstai ir Astridos Petraitytės pokalbis su Lietuvos filosofu prof. A. Šliogeriu] // Nuo Kierkegoro iki Kamiu. – Vilnius : Pradai, 1997. – P. 89–106.

Jei Dievas būtų žalias paukštis raudonu snapu : prof. Arvydas Šliogeris apie Sioreną Kierkegorą : [tekstai ir Astridos Petraitytės pokalbis su Lietuvos filosofu prof. A. Šliogeriu] // Nuo Kierkegoro iki Kamiu. – Vilnius : Pradai, 1997. – P. 7–28.

Maištininkas prieš masių visuomenę : prof. Arvydas Šliogeris apie Frydrichą Nyčę : [tekstai ir Astridos Petraitytės pokalbis su Lietuvos filosofu prof. A. Šliogeriu] // Nuo Kierkegoro iki Kamiu. – Vilnius : Pradai, 1997. – P. 49–68.

Mažvydas ir Lietuva // Literatūra ir menas. – 1997, vas. 15, p. 3, 13.

Niekio hologramos // Naujoji Romuva. – 1997, Nr. 3/4, p. 4–8.

Prakalbinti pasislėpusį būties stebuklą : prof. Arvydas Šliogeris apie Martiną Heidegerį : [tekstai ir Astridos Petraitytės pokalbis su Lietuvos filosofu A. Šliogeriu] // Nuo Kierkegoro iki Kamiu. – Vilnius : Pradai, 1997. – P. 125–146.

Sielos kelionė į Dantės pragarą : prof. Arvydas Šliogeris apie Osvaldą Špenglerį : [tekstai ir Astridos Petraitytės pokalbis su Lietuvos filosofu prof. A. Šliogeriu] // Nuo Kierkegoro iki Kamiu. – Vilnius : Pradai, 1997. – P. 69–88.

Skurdo ir saulės mąstytojas : prof. Arvydas Šliogeris apie Alberą Kamiu : [tekstai ir Astridos Petraitytės pokalbis su Lietuvos filosofu dr. A. Šliogeriu] // Nuo Kierkegoro iki Kamiu. – Vilnius : Pradai, 1997. – P. 311–329.

1998

Karlas Popperis ir jo didžioji knyga : [anglų ir austrų filosofas, logikas] // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X.

– 1998, Nr. 5, p. 4–6.

Kultūros provaizdžiai. – Santr. angl. // *Humanistica*. – 1998, Nr. 1, p. 12–20.

Mokytojas : [apie filosofą Eugenijų Meškauską]. – Santr. angl. // *Problemos*. – ISSN 1392-1126. – T. 54 (1998), p. 35–38.

Tikėjimas ir būtis // *Naujoji Romuva*. – 1998, Nr. 2, p. 35–49.

Tikėjimas kaip filosofijos problema // *Filosofija, sociologija*. – 1998, Nr. 2, p. 3–12.

1999

Apie tiesą be galios ir solidarumo / Arvydas Šliogeris // *Tiesa, galia, solidarumas / Lietuvos filosofijos ir sociologijos instituto Dabartinės filosofijos skyrius, Lietuvos filosofų draugija*. – Vilnius : Eugrimas : Lietuvos filosofijos ir sociologijos institutas, 1999. – P. 66–70.

Pilietiškumo samprata. – Iliustr. // *Idėjos ir iniciatyvos / Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija*. – Vilnius : Danielius, 1999. – P. 10–26.

Teorijos ir technologijos prigimtis // *Humanistica*. – 1999, Nr. 1, p. 3–14, Nr. 2, p. 3–14.

Tikrovė ir tikėjimas // *Problemos*. – ISSN 1392-1126. – T. 55 (1999), p. 7–25; T. 56 (1999), P. 7–25.

Žmogus technologiniame pasaulyje // *Mokslas kultūros kontekste / Kauno technologijos universitetas. Humanitarinių mokslų institutas, Lietuvos filosofijos ir sociologijos institutas, Lenkijos Silezijos politechnikos institutas*. – Kaunas : Technologija, 1999. – P. 15–18.

2001

Apie dabartį ir ateitį : tris klausimus, išjudinusius filosofijos profesoriaus Arvydo Šliogerio apmąstymus, pateikė žurnalistė Solveiga Masteikaitė // *Yra vien kelias / sudarytojos Elena Tervidyte, Lizeta Lozuraityte*. – Vilnius : [Polilogas] : Savaitraščio „Dialogas“ redakcija, 2001. – P. 9–19.

Apie dialogą // *Yra vien kelias / sudarytojos Elena Tervidyte, Lizeta Lozuraityte*. – Vilnius : [Polilogas] : Savaitraščio „Dialogas“ redakcija, 2001. – P. 5–8.

Monologinė Lietuva // *Yra vien kelias / sudarytojos Elena Tervidyte, Lizeta Lozuraityte*. – Vilnius : [Polilogas] : Savaitraščio „Dialogas“ redakcija, 2001. – P. 21–24.

2003

Apie liepsnojančią kalbą ir ugnies nuovokumą : su filosofu Arvydu Šliogeriu kalbasi poetas Sigitas Geda // *Lietuvos aidas*. – ISSN 1648-4215. – 2003, saus. 11, 15.

Pilietiškumo samprata // *Žemaičių saulutė*. – ISSN 1822-6817. – 2003, bal. 25, geg. 2, 9.

Pokalbis apie Viktoriją : [apie Vilniaus universiteto profesorę, literatūrologę, literatūros kritikę V. Daujotytę]. – Nuotr. – Aut.: Arvydas Šliogeris, Elena Tervidyte // *Asmenybės / sudarytojos Elena Tervidyte, Lizeta Lozuraityte*. – Vilnius : „Dialogo“ redakcija [i.e. Polilogas], 2003. – P. 76–79.

2004

Ar „Akropolis“ nukonkuruos Gedimino pilį? – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2004, lapkr. 12, p. 3.
Filosofas A. Šliogeris komentuoja žmonių žavėjimąsi pramogų ir prekybos centrais.

Gyvi, kol gyva mūsų kalba : mintys iš Lietuvos mokslų akademijos sesijos „Lietuvių kalbos padėtis moksle ir visuomenėje“, įvykusios 2003 m. lapkričio 17 dieną. – Iliustr. // Mokslas ir gyvenimas. – ISSN 0134-3084. – 2004, Nr. 1, p. 19–21, 27.

„Galiu kalbėti, ką tik noriu“ : [pokalbis su filosofu, habilituotu mokslų dr., prof. A. Šliogeriu apie filosofo, intelektualo vietą šiandienėje Lietuvoje, globalinę pasaulio religiją / kalbėjosi] Rimvydas Stankevičius. – Portr. // Respublika. – ISSN 1392-5873. – 2004, saus. 24, priedas „Julius“, p. 6.

Humanistika ir lietuvių kalba ; [su priedašu apie autorių]. – Portr. // Lietuvių tautos – lietuvių kalbos likimas. – Vilnius : Mokslotyros institutas, D. 2 (2004), p. 50-53; Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2004, Nr. 1, p. 63–64.

Itakės sindromas. – Iliustr. // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2004, Nr. 4, p. 12–16.

Kaligulos sindromas ; [su A.D. priedašu „Caligula ir Kaligulos šiandien“]. – Portr. // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2004, Nr. 3, p. 48-52.

Laisvės metai. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2004, vas. 13, p. 1, 8.
Apie nepriklausomybės siekį ir pergalę.

Metafizika ir visuotinybė. – Santr. angl. // Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 66 (2004), p. 8–21.

Melancholijos archipelagai // Šiaurės Atėnai. – ISSN 1392-7760. – 2004, birž. 26, p. 1, 4.

Nirvanos sindromas ; [su Andriaus Konickio priedašu apie autorių] // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2004, Nr. 2, p. 50–56.

Nihilizmas kūryboje // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2004, Nr. 10, p. 101–112.

2005

Arvydas Šliogeris: Rojus yra čia ir dabar : [filosofo interviu Šiaulių universiteto televizijai] / kalbėjosi Sigita Inčiūrienė. – Iliustr. // Parkas. – ISSN 2029-7467. – 2005, gruodis (Nr. 35), p. 1, 4.

Globalizacija ir filosofija = Globalization and philosophy // Lokalinių kultūrų vieta globalizacijos procese / Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Filosofijos katedra. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – P. 55–57.

Kantiškoji patyrimo samprata. – Santr. angl. // Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 68 (2005), p. 155–158.

Meno likimas technologinėje visuomenėje // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2005, Nr. 5/6, p. 145–158.

Ne vizija, o atsakomybė. – Portr. // Akiračiai. – ISSN 1822-153X. – 2005, Nr. 5 (gegužė), p. 10.
Pamąstymai apie Lietuvos valstybės ateities vizijas.

Niekio sūnus. – Santr. angl. // Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 67 (2005), p. 9–23.

Niekis ir kalba. – Santr. angl., p. 623 // Sambalsiai / [sudarytojos Aistė Birgerė, Dalia Čiočytė]. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2005. – P. 77–93.

Po dviejų metų pragare – kūrybingumo salvė : A. Šliogeris per 300 dienų parašė veikalą, kurio rankraštis svėrė 7 kilogramus : [pokalbis su filosofu / užrašė] Ramūnas Gerbutavičius. – Portr. // Lietuvos rytas. – ISSN 1392-2351. – 2005, spal. 11, priedas „Mūzų malūnas“, p. 1–2.

Švento televizoriaus bažnyčia // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2005, Nr. 1, p. 12–23.
Apie virtualiosios realybės metafizinį ir religinį pobūdį.

Technologijų tironija : filosofijos profesorių Arvydą Šliogerį kalbina „Dialogo“ vyriausioji redaktorė E. Tervidyte. – Portr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2005, geg. 13, p. 1, 5.

2006

A. Šliogeris: „Dabar į politiką einama kaip prie melžiamos karvės“ : [pokalbis su filosofu / kalbėjosi] Rimantas Varnauskas. – Iliustr. // Ekstra. – ISSN 1392-348X. – 2006, Nr. 12 (kovo 20-26), p. 20–21.

Filosofija – mano meiluzė : [pokalbis su filosofu, profesoriumi habil. dr. A. Šliogeriu / kalbėjosi] Jolanta Zabarauskienė. – Iliustr. // Geras skonis. – ISSN 1392-7264. – 2006, Nr. 2, p. 74–77.

Filosofija – tai pastanga žvelgti į pasaulį ne kūrėjo žvilgsniu : [pokalbis su filosofu A. Šliogeriu apie filosofijos ir meno santykį / kalbėjosi] M. Ruzas, E. Rimkus. – Iliustr. // Literatūra ir menas. – ISSN 0233-3260. – 2006, rugs. 15, p. 20–21.

Liberalai nesugeba suderinti principų su populizmu : [pokalbis su filosofu Arvydu Šliogeriu / kalbėjosi] Audrius Bačiulis. – Portr. // Veidas. – ISSN 1392-5156. – 2006, Nr. 9 (kovo 2), p. 14–15.

Linkiu būti gyviems : [A. Šliogerio atsakymai į „Dialogo“ klausimus]. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2006, gruod. 22 (Nr. 47/48), p. 6.

„**Mass media** kultūra – tai kultūra, įeinanti į pačią kultūros esmę“ : filosofas Atvydas Šliogeris atsako į Mantauto Ruzo ir Edvardo Rimkaus klausimus // Literatūra ir menas. – ISSN 0233-3260. – 2006, birž. 16, p. 20–21.

Patyrimo link. – Santr. angl. // Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 70 (2006), p. 80–95.

Pūlinys trūko : pokalbyje su Stanislovu Kairiu filosofas [A. Šliogeris] negailestingai kritikuoja korumpuotą valdžią ir bailius piliečius. – Portr. // Atgimimas. – ISSN 1822-6531. – 2006, bal. 14–20 (Nr. 15), p. 3.

Rūpestis dėl mokslo politikos stokos / A. Šliogeris, B. Stundžia, E. Gudavičius ir kt. // Lietuvos aidas. – ISSN 1648-4215. – 2006, liep. 17, p. 5.

Sąjūdžio riteris : [apie Arvydą Juozaitį pasakoja Arvydas Šliogeris / parengė] Elena Tervidyte. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2006, bal. 14, p. 5.

...**tokia** graži, tokia mirtinga : kelios nebūtinios pastabos ant Viktorijos Daujotytės poezijos rinkinio „Perrašai“ paraščių // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2006, Nr. 1, p. 108–112.

Tikėjimo paradoksas Kierkegaardo filosofijoje ; su priedais apie autorių. – Iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr. str. gale // Egzistencijos paradoksai: Kierkegaardo filosofinės interpretacijos / Kultūros, filosofijos ir meno institutas. – Vilnius : Versus aureus, [2006]. – P. 281–302, 326, 330.

Visa kalba yra metaforos : filosofas Arvydas Šliogeris atsako į Edvardo Rimkaus klausimus. – Iliustr. // Literatūra ir menas. – ISSN 0233-3260. – 2006, spal. 27, p. 20–21.

Žemės druska ant užgesusio ugnikalnio kraterio : [pokalbis su filosofu profesoriumi A. Šliogeriu / kalbėjosi]

Milda Kniežaitė. – Portr. // Lietuvos žinios. – ISSN 1822-1637. – 2006, gruod. 30, p. 17, 22.

2007

A. Šliogeris: „Politikoje vyrauja menki žmogeliai“ : [pokalbis su filosofu / kalbėjosi] Rimantas Varnauskas. – Iliustr. // Ekstra. – ISSN 1392-348X. – 2007, Nr. 15 (bal. 16-22), p. 16–17.

Apie Lietuvoje vyraujančius politinius procesus, šalies politikus.

Ar esama išeities? : [pokalbis su filosofu A. Šliogeriu apie Lietuvos švietimo sistemą / kalbėjosi] Elena Tervidyte. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2007, gruod. 14, p. 5, 9.

Arba patyrimas, arba kalba = Either experience, or language // 500 metų filosofijai Lietuvoje / Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2007. – P. 93–95.

Arvydas Šliogeris: „Turime atsilaukiyti prieš biurokratijos terorą“ : [pokalbis su filosofu / kalbėjosi] Rimantas Varnauskas. – Portr. // Lietuvos aidas. – ISSN 1648-4215. – 2007, vas. 7, priedas „Naujausios žinios“, p. 1.; Ekstra. – ISSN 1392-348X. – 2007, Nr. 5 (vas. 5-11), p. 16–17.

Apie padėtį Lietuvoje, problemas, Lietuvos politikus, biurokratinio aparato įsigalėjimą, kuriamus pilietinius sąjūdžius.

Autoritetai ir žvaigždės : pokalbyje apie autoritetus mūsų literatūroje ir visuomenėje dalyvavo Viktorija Daujotytė, Vytautas Rubavičius, Arvydas Šliogeris, Regimantas Tamošaitis / parengė Regimantas Tamošaitis // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2007, Nr. 3, p. 73–91.

Menininkas kaip kultūros herojus ir kankinys : [pasisakymai]. – Aut.: Viktorija Daujotytė, Vytautas Rubavičius, Arvydas Šliogeris, Regimantas Tamošaitis // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2007, Nr. 8/9, p. 115–130.

Nomenklatūros ir biurokratijos gniaužtuose (I) : [pokalbis su filosofais A. Šliogeriu ir A. Mickūnu / kalbėjosi] Gediminas Zemlickas. – Iliustr. // Mokslo Lietuva. – ISSN 1392-7191. – 2007, geg. 17–31 (Nr. 10), p. 6, 13.

Apie valstybės požiūrį į mokslą ir mokslininkus Lietuvoje.

Patyrimo teritorija. – Santr. angl. // Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 71 (2007), p. 9–23.

Patriotizmas turi remtis asmenine patirtimi : [pokalbis su filosofu A. Šliogeriu / kalbėjosi] Ramūnas Čičelis. – Iliustr. // Lietuvos švyturys. – ISSN 1822-1289. – 2007, Nr. 1, p. 12–15.

Atgimimo laikų patriotinės idėjos, Sausio 13-osios istorškumas, jaunimo požiūris į Lietuvos istoriją.

Postūmį duoda ne knygos, o gyvenimas : filosofą Arvydą Šliogerį kalbina profesorė Jūratė Baranova. – Portr. // Sėskim ir pakalbėkim / [sudarytojos Gailutė Jankauskienė, Jolanta Kryževičienė]. – Vilnius : Versus aureus, [2007]. – P. 256–267.

Rašytojas ir tikėjimas : [pasisakymai]. – Aut.: Regimantas Tamošaitis, Vytautas Rubavičius, Viktorija Daujotytė, Arvydas Šliogeris // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2007, Nr. 12, p. 74–92.

Tauta, neturinti elito – tauta be ateities (2) : [pokalbis su filosofais Algiu Mickūnu, Arvydu Šliogeriu / kalbėjosi] Gediminas Zemlickas. – Iliustr. // Mokslo Lietuva. – ISSN 1392-7191. – 2007, birž. 14 – liep. 4 (Nr. 12), p. 3, 7.

Valios filosofas : [apie vokiečių filosofą A. Schopenhauerį]. – Portr. // Lietuvos aidas. – ISSN 1648-4215. – 2007, rugs. 1, priedas „Naujausios žinios“, p. 1–7.

2008

A. Šliogeris: mums liko keli dešimtmečiai : [pokalbis su filosofu A. Šliogeriu / kalbėjosi] Arvydas Jockus. – Iliustr. // Valstiečių laikraštis. – ISSN 1021-4526. – 2008, gruod. 3, p. 10.

Apie pasaulinę finansų ir ekonomikos krizę, šiuolaikinės visuomenės vartotojiškumą.

Apie fotosofiją = On Photosophy. – Gretut. tekstas liet., angl. // Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. – ISSN 1648-567X. – 2008, p. 4-7, 182–185.

Apie biurokriją : savaitgalio pokalbis su filosofijos profesoriumi Arvydu Šliogeriu / kalbino ir spaudai rengė Elena Tervidyte // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2008, vas. 8, p. 5, 10.

Kultūros saulėlydis pagal A. Šliogerį : [pokalbis su filosofu / užrašė] Audronė Jablonskienė. – Portr. // Respublika. – ISSN 1392-5873. – 2008, kovo 10, p. 21.

Namai ir benamystė literatūroje : pokalbyje dalyvavo literatūrologai Viktorija Daujotytė, Regimantas Tamošaitis, filosofas Arvydas Šliogeris, kultūrologas Vytautas Rubavičius / parengė Regimantas Tamošaitis // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2008, Nr. 6, p. 80–99.

Platonas Marijos žemėje : [recenzija]. – Iliustr. – Santr. angl., p. 96. – Rec. leid.: Vienovės įžvalga Platono filosofijoje / Naglis Kardelis. Vilnius : Versus aureus, 2007 // Kultūros barai. – ISSN 0134-3106. – 2008, Nr. 4, p. 81–85.

Peizažai : [2007, fotografijų ciklas : reprodukcijos] // Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. – ISSN 1648-567X. – 2008, p. 128–135.

Svarstymai apie fotografiją. I (kas ji yra) = Reflections on Photography. I (What is it?) / Viktorija Daujotytė, Juozas Aputis, Renata Šerelytė, Arvydas Šliogeris. – Gretut. tekstas liet., angl. // Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. – ISSN 1648-567X. – 2008, p. 17–18, 186–188.

Svarstymai apie fotografiją. II (apie priklausomybę) = Reflections on Photography. II (On Dependance) / Algis Mickūnas, Juozas Aputis, Viktorija Daujotytė, Arvydas Šliogeris. – Gretut. tekstas liet., angl. // Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. – ISSN 1648-567X. – 2008, p. 18–19, 188–189.

Svarstymai apie fotografiją. III (apie lietuviškumą) = Reflections on Photography. III (On the Lithuanian Aspect) / Juozas Aputis, Algis Mickūnas, Renata Šerelytė, Viktorija Daujotytė, Arvydas Šliogeris. – Gretut. tekstas liet., angl. // Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. – ISSN 1648-567X. – 2008, p. 19–20, 189–190.

Svarstymai apie fotografiją. IV (apie pozityvumą ir negatyvumą) = Reflections on Photography. IV (On the Positive and the Negative) / Viktorija Daujotytė, Juozas Aputis, Valentinas Sventickas, Algis Mickūnas, Arvydas Šliogeris. – Gretut. tekstas liet., angl. // Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. – ISSN 1648-567X. – 2008, p. 21, 191

Svarstymai apie fotografiją. V (apie prasmę, grožį, gėrį, meilę, laisvę, tiesą) = Reflections on Photography. V (On Meaning, Beauty, Good, Love, Freedom, Truth) / Arvydas Šliogeris, Algis Mickūnas, Renata Šerelytė, Viktorija Daujotytė. – Gretut. tekstas liet., angl. // Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. – ISSN 1648-567X. – 2008, p. 22, 192.

Tragiškasis herojus ir lietuviškoji jo atmaina : neolitinė Antano Maceinos apologija su paleolitine tragiškojo gesto prologija. – Iliustr. // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2008, Nr. 4, p. 16-25; Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 74 (2008), p. 48–64.

2009

Apie daiktus : esė. – Iliustr. // Pašvaistė. – ISSN 2029-1817. – 2009, Nr. 3, p. 1–4.

Apie save ir kitą : [esė]. – Iliustr. // Pašvaistė. – ISSN 2029-1817. – 2009, Nr. 1, p. 1–4.

D. Grybauskaitės pergalė – likimo šypsena Lietuvai : [pokalbis su filosofu Arvydu Šliogeriu / užrašė] Lina Pečeliūnienė. – Iliustr. // Valstiečių laikraštis. – ISSN 1021-4526. – 2009, geg. 20, p. 1, 3.

Kalbos pabaiga? : [pokalbis apie lietuvių kalbos būklę] / parengė Regimantas Tamošaitis. – Aut.: Viktorija Daujotytė, Arvydas Šliogeris, Vytautas Rubavičius, Regimantas Tamošaitis // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2009, Nr. 3, p. 71–95.

Lietuviškųjų ikonų meistras (I) ; Romualdo Rakausko nuotraukos. – Iliustr. – Rubrika: Tiltai // Nemunas. – ISSN 0134-3149. – 2009, bal. 23-29 (Nr. 15), p. 5.
Apie fotomenininką R. Rakauską.

Lietuviškųjų ikonų meistras (II). – Iliustr. – Tęš. Pradžia: Nr. 15. – Rubrika: Tiltai // Nemunas. – ISSN 0134-3149. – 2009, geg. 7-13 (Nr. 17), p. 3, 6.

Lietuviškųjų ikonų meistras (III) ; R. Rakausko nuotraukos. – Nuotr. – Rubrika: Tiltai. – Pradžia: 2009, Nr. 15 // Nemunas. – ISSN 0134-3149. – 2009, geg. 21–27 (Nr. 19), p. 5–6.

„**Man** nėra jokios jaunimo problemos...“ : [pokalbis su filosofu A. Šliogeriu]. – Iliustr. // Pašvaistė. – ISSN 2029-1817. – 2009, Nr. 7, p. 4–9.

Postmodernas: filosofinė perspektyva. – Santr. angl. // Postmodernizmo fenomeno interpretacijos / Kultūros, filosofijos ir meno institutas. – Vilnius : Versus aureus, [2009]. – P. 501–504, 583.

Rojus slypi detalėse : [pokalbis su filosofu Arvydu Šliogeriu / užrašė] Irena Kamičaitienė. – Portr, iliustr. // Ieva. – ISSN 1648-3804. – 2009, Nr. 9, p. 28–30.

Sąjūdžio sąžinė : [pokalbis su filosofu A. Šliogeriu apie R. Ozolą / užrašė] Elena Tervidyte. – Portr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2009, saus. 30, p. 5–6.

Sigitas Geda: didis poetas, gyvenimo diletantas : filosofą A. Šliogerį kalbina „Dialogo“ vyriausioji redaktorė Elena Tervidyte / užrašė] Elena Tervidyte. – Portr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2009, vas. 20, p. 1, 5–6.

2010

A. Šliogeris: prasidėjo tautų kraustymosi epocha : [apie emigraciją]. – Iliustr. // Šiaulių naujienos. – ISSN 1822-590X. – 2010, kovo 24, p. 4.

Ar laikas ruoštis vertybių laidotuvėms? : [diskusija su filosofu Arvydu Šliogeriu, teisininke ir gydytoja Ramune Trakymiene, dailininke Ramune Vėliuviene bei Žalgirio nacionalinio pasipriešinimo judėjimo nariu Gediminu Jakavoniu / kalbino] Ramunė Hazir // Respublika. – ISSN 1392-5873. – 2010, kovo 4, priedas „Žalgiris“, p. 2, 3.

Dar kartą fotofizika. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2010, bal. 9, p. 5.

Ekranas kaip kolumbariumas ; Dabar ; Baimė ; Raupsuotasis : [vartotojiškos visuomenės kritika] // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2010, kovo 13, p. 5.

Iš ano kranto. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2010, vas. 12, p. 1, 7.
Apie šio laikmečio problemas, Vakarų pasaulio įtaką, vertybių kaitą.

Mano dievas yra šio pasaulio dievas : su filosofu Arvydu Šliogeriu kalbasi Augustinas Dainys // Šiaurės Atėnai. – ISSN 1392-7760. – 2010, geg. 14, geg. 21.

2011

Apie lietuviškąjį galvojimą : pranešimo tezės. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2011, spal. 13, p. 3, 14.

Bulvės metafizika : filosofo dienoraštis // Metai. – ISSN 0134-3211. – 2011, Nr. 2/3, p. 148-157; Nr. 4, p. 127–135.

Lietuvos politinė klasė. Kodėl jos beveik neturime? / Vladimiras Laučius. – Iliustr. // Valstybė. – ISSN 1822-6574. – 2011, Nr. 4 (balandis), p. 66–73.

Lietuvos politinę padėtį komentuoja filosofas Arvydas Šliogeris.

Kultūros archetipai. – Santr. angl. // Inveniens quaero. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2011. – P. 292–316.

Paradui vadovauja švonderiai : [pokalbis su filosofu A. Šliogeriu apie V. Daujotytės monografiją „Tragiškas meilės laukas: apie Sigitą Gedą: iš poezijos, užrašų, refleksijų“ / kalbino] Elena Tervidyte. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2011, vas. 17, p. 3, 7.

2012

Arvydas Šliogeris atsako į Vilniaus šv. Kristoforo gimnazijos klausimą. – Iliustr. – <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2012-09-16-arvydas-sliogeris-atsako-i-vilniaus-sv-kristoforo-gimnazijos-klausimyna/88058> // Bernardinai.lt [Elektroninis išteklius]. – 2012, rugs. 16.

Arvydas Šliogeris: „Niekada neturėjau svajonių“ : [į Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos moksleivių klausimus atsako filosofas A. Šliogeris]. – Iliustr. // Dialogas. – ISSN 1392-1916. – 2012, birž. 14, p. 7.

Apie tiesą : [esė]. – Iliustr. // Pašvaistė. – ISSN 2029-1817. – 2012, Nr. 1, p. 10–14.

Neviltis. Tokia Lietuvos būseną ; parengė Julius Girdvainis // Respublika. – ISSN 1392-5873. – 2012, geg. 17, p. 3.

Filosofo A. Šliogerio mintys apie dabartinę Lietuvos padėtį ir valdžią, televizijos laidas, kuriose dalyvauja ir šalies politikai bei kitas nepriklausomos valstybės problemas.

Penkiolika valandų su Arvydu Šliogeriu : [pokalbis su filosofu Arvydu Šliogeriu / užrašė] Mindaugas Nastaravičius ; [su literatūrologės prof. habil. dr. Viktorijos Daujotytės, Filosofo doc. dr. Naglio Kardelio pasisakymais]. – Iliustr. // 15 min. – ISSN 1822-2749. – 2012, bal. 27, priedas „15 valandų“, p. 29–32.

2013

Apie laisvę ir įstatymą. – Portr.. – Su prier. apie aut., p. 355 // Lietuvos politinės minties antologija. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2013, T. 3: Politinė mintis Lietuvoje, 1940–1990, p. 356–371.

Apie sugrįžimą : [filosofų Arvydo Šliogerio ir Virginijaus Gusto pokalbis] // Pokalbiai apie esmes. – Vilnius : Tyto alba, 2013. – P. 23–66.

2014

Apie lietuviškąjį galvojimą : pranešimo tezės. – Iliustr. // Nepriklausomybės sąsiuviniai. – ISSN 2029-9516. – 2014, Nr. 3, p. 66-69.

2015

Lietuvos elgesys protu nepaaiškinamas : [pokalbis su filosofu Arvydu Šliogeriu / kalbėjosi] Rimvydas Stankevičius. – Portr. // Mūsų Respublika. – ISSN 2351-5872. – 2015, lapkr. 27 – gruod. 3, p. 2.

Filosofas A. Šliogeris – apie dabartinę padėtį pasaulyje, globalizmą ir terorizmą, tautų ir valstybių likimą Europos Sąjungoje, arabus, pabėgėlius, tikėjimą, Europos politiką ir jos pasekmes, Lietuvos poziciją bei ateitį.

2019

Branduolinis žmogus : [pokalbis su A. Šliogeriu apie filosofą R. Ozolą] / [kalbino] Kęstutis Dubnikas, Algimantas Jankauskas. – Iliustr. // Nepriklausomybės sąsiuviniai. – ISSN 2029-9516. – 2019, [Nr. 1], p. 70–72.

2020

12 filosofo Arvydo Šliogerio minčių / [parengė] Kristina Tamelytė. – Iliustr. // Šiandien. – ISSN 2538-7510. – 2020, saus. 10/23 (Nr. 1/2), p. 8–9.

2021

Tėviškė ; „Ir kai tu iškeliausi...“ ; Tikėk ; Ramybės akimirkai : [eilėraščiai; 1976–1988 m.] // Senvagė. – ISSN 2345-0622. – 2021, Nr. 1, p. 76–77.

Publikacijos apie M. A. Šliogerį

1994

[**Recenzija**] / Solveiga Daugirdaitė. – Rec. leid.: Gairės / [sudarė Viktorija Daujotytė ir Arvydas Šliogeris]. Kaunas : Šviesa, 1993 // Šiaurės Atėnai. – ISSN 1392-7760. – 1994, geg. 6, p. 5.

1999

Lietuvio pradžia ir pabaiga : [recenzija A. Šliogerio knygai] / Arvydas Juozaitis. – Rec. kn.: Alfa ir Omega // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 1999, Nr. 4, p. 52–59.

2001

Šliogeris Arvydas. – Portr. // Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius : Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 2001. – [T.] 23, p. 240.

2003

Iškiliausias lietuvių filosofas : [pokalbis apie A. Šliogerį / kalbėjosi] E. Tervidyte, V. Daujotytė, N. Kardelis. – Iliustr. // Asmenybės. – Vilnius : Dialogas [i.e. UAB „Polilogas“], 2003. – P. 89–93.

2004

A. Juozaičio ir A. Šliogerio pilietinio egzistencializmo samprata. Lyginamoji analizė / Auridas Gajauskas, Gintautas Mažeikis. – Santr. angl. – Bibliogr.: 25 pavad. // Jaunųjų mokslininkų darbai. – ISSN 1648-8776. – Nr. 2 (2004), p. 80-86; Studentų darbai. – ISSN 1822-9964. – 2004, P. 27–28.

Būties tiesos ieškojimai A. Šliogerio „Tyliojo gyvenimo fragmentuose“ : [apie filosofo knygą „Būtis ir pasaulis: Tyliojo gyvenimo fragmentai“] / Antanas Andrijauskas. – Iliustr. // Kultūros, filosofijos ir meno profiliai. – Vilnius : Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2004. – P. 556–560.

Filosofui Arvydui Šliogerui – 60. – Iliustr. // Valstiečių laikraštis. – ISSN 1021-4526. – 2004, rugs. 28, p. 4.

Filosofui A. Šliogerui – 60 / Neringa Sirtautienė. – Iliustr. // Sekundė. – ISSN 1392-3951. – 2004, spal. 14, p. 10.

Filosofo jubiliejus: bibliotekos rankraštynas didžiujasi gausiu jo rankraščių rinkiniu / Laima Lapėnienė. – Nuotr. // Tėvynė. – ISSN 1392-849X. – 2004, spal. 23, p. 2.

Apie rankraščių, dokumentų ir leidinių parodos, skirtos panevėžiečio filosofo, profesoriaus Arvydo Šliogerio 60-mečiui pristatymą Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje.

Filosofijos profesoriui labiausiai neramu dėl žmonių fanatizmo / Rita Misiūnienė. – Iliustr. // Sekundė. – ISSN 1392-3951. – 2004, gruod. 13, p. 5.

Apie Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos galerijoje „2-asis aukštas“ vykusį susitikimą su filosofijos profesoriumi Arvydu Šliogeriu, surengtą filosofo 60-mečio garbei.

Filosofas siūlo vaistą nuo fanatizmo / Elena Mezginaitė. – Nuotr. // Panevėžio balsas. – ISSN 1392-8201. – 2004, gruod. 24, p. 9.

Apie filosofą Arvydą Šliogerį, jam surengus autorinį vakarą Panevėžio a. G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje.

2005

Apie Arvydą Šliogerį ir jo naująją knygą / Jūratė Baranova. – Rec. kn.: Transcendencijos tyla // Meditacijos: tekstai ir vaizdai. – Vilnius : Tyto alba, 2005. – P. 121–122.

Apie ką reikia tylėti... : prie „Niekio ir Esmo“ sukylus : [recenzija] / Justinas Kubilius. – Rec. leid.: Niekis ir Esmas / Arvydas Šliogeris. Vilnius : Apostrofa, 2005 // Šiaurės Atėnai. – ISSN 1392-7760. – 2005, gruod. 3, p. 8–9.

Arvydo Šliogerio fenomenas ir kelios filosofijos sampratos : [recenzija] / Jūratė Baranova. – Rec. leid.: Niekis ir Esmas / Arvydas Šliogeris. Vilnius : Apostrofa, 2005 // Šiaurės Atėnai. – ISSN 1392-7760. – 2005, liep. 9, p. 4; Meditacijos: tekstai ir vaizdai / Jūratė Baranova. – Vilnius : Tyto alba, 2005. – P. 129–136.

Išlieta prakaitą atpirko garbingi apdovanojimai : miestui nusipelnusiems vilniečiams išdalyta dešimt Šv. Kristoforo statulėlių / Sandra Trinkūnaitė, Janina Razmytė, Viktorija Vitkauskaitė. – Iliustr. // Lietuvos rytas. – ISSN 1392-2351. – 2005, gruod. 17, priedas „Sostinė“, p. 1, 3, 8.

Tarp apdovanojimų – ir prof. A. Šliogeris.

2006

Arvydas Šliogeris: „tarp“ filosofijos ir literatūros / Jūratė Baranova. – Bibliogr. išnašose // Filosofija ir literatūra. – Vilnius : Tyto alba, 2006. – P. 89–112.

Arvydo Šliogerio filosofijos istorijos interpretacija / Gintaras Kabelka. – Iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr. išnašose // Logos. – ISSN 0868-7692. – Nr. 45 (2006), p. 192–202.

Metafizinės pasaulėvaizdžio fotografijos / Viktorija Daujotytė. – Iliustr. – Bibliogr. str. gale. – Rec. kn.: Niekis ir Esmas // Kultūros barai. – ISSN 0134-3106. – 2006, Nr. 7, p. 84–87.

Tikėtinas mitas apie Niekį ir Esmą : [recenzija A. Šliogerio kn. „Niekis ir Esmas“] / Naglis Kardelis // Athena. – ISSN 1822-5047. – Nr. 1 (2006), p. 210–214.

2007

Arvydas Šliogeris: „Rojus ir kita esmė yra šiapus horizonto“ / Jonas Kazakaitis. – Nuotr. // Panevėžio balsas. – ISSN 1392-8201. – 2007, lapkr. 17, p. 7.

Apie susitikimą su filosofu, VU profesoriumi Arvydu Šliogieriu ir jo žmona fotografe, VU knygų restauratore Zita Šliogieriene Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje.

Fotografuojančiam filosofui įkyrėjo kalba / Virginija Januševičienė. – Nuotr. // Panevėžio rytas. – ISSN 1392-2386. – 2007, lapkr. 19, p. 6.

Apie Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje vykusį susitikimą su filosofu A. Šliogieriu.

Iškiliausiems Lietuvos žmonėms – ir premijos, ir padėka / Darius Kauzanas. – Iliustr. // Lietuvos rytas. – ISSN 1392-2351. – 2007, geg. 21, p. 8.

Nacionalinės pažangos premijos laureatu tarp kitų tapo ir prof. A. Šliogeris.

Iškiliausiems Lietuvos mokslo žmonėms – Nacionalinės pažangos premijos // Universitas Vilnensis. – ISSN 1822-1513. – 2007, gegužė (Nr. 5), p. 1.

Apie Nacionalinių pažangos premijų įteikimą iškiliems Lietuvos žmonėms Vilniaus universiteto Teatro salėje, tarp jų – ir A. Šliogieriui.

Lietuvos mokslų akademijos tikrieji nariai (akademikai): Marijus Arvydas Šliogeris. – Portr. // Lietuvos mokslų akademijos žinios. – ISSN 2029-5707. – 2007, Nr. 2 (birželis), p. 38–39.

2008

Ar išmoksime mąstyti kaip senovės graikai? Unikali dviejų mąstytojų [Algio Mickūno, Arvydo Šliogierio] helenofilų knyga apie filosofijos likimą – jos pradžią ir sugrįžimą : [recenzija] / Naglis Kardelis. – Rec. kn.: Filosofijos likimas // Literatūra. – ISSN 0258-0802. – [T.] 50(3) (2008), p. 117–123.

Nihilizmas Lietuvoje, arba kas bendra tarp A. Šliogierio ir E. Severino / Rita Šerpytytė. – Santr. angl.. – Bibliogr.: 9 pavad. ir išnašose // Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 73 (2008), p. 42–47.

2009

Arvydo Šliogierio metafizinis pasaulėvaizdis: daiktas, kalba, tylą / Viktorija Daujotytė // Kalba ir jos menas. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009. – P. 383–398.

Arvydo Šliogierio fenomenas šiuolaikinėje Lietuvos filosofijoje / Agnieška Juzefovič – Santr. angl., liet.. – Bibliogr.: 26 pav. // Filosofija. Sociologija. – ISSN 0235-7186. – T. 20, Nr. 1 (2009), p. 63–70.

Baladė filosofui : A. Šliogieriui : [eilėraštis] / Valdemaras Kukulas // Mūsų šitie dangūs. – Vilnius : Homo liber, 2009. – P. 335.

Filosofo A. Šliogierio rojaus akimirkos / Milda Kniežaitė. – Iliustr. – <http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles%2F102052>. – Rec. kn.: Melancholijos archipelagai // Bernardinai.lt [Elektroninis išteklius]. – 2009, lapkr. 2.

Nauja filosofo A. Šliogierio aistra sugulė į knygą // Respublika. – ISSN 1392-5873. – 2009, rugs. 11, p. 11.
Apie būsimą žodžių ir vaizdų knygą – albumą „Melancholijos archipelagai“.

Spalį – nauja A. Šliogierio nuotraukų ir esė knyga „Melancholijos archipelagai“ – <http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles%2F99578>. – Rec. kn.: Melancholijos archipelagai // Bernardinai.lt [Elektroninis išteklius]. – 2009, rugs. 10.

Šliogeris Arvydas Marijus. – Iliustr. // Kas yra kas Lietuvoje, 2009. – Kaunas : Neolitas, 2009. – P. 1218.

2010

Filosofas bulviaregys ; Kas gali gyventi „kitame krante?“ / Viktorija Daujotytė // Patirties žodynas. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2010. – P. 143–154.

Pozityvioji ir negatyvioji tikrovės tematizacija. Šliogeris ir Baudrillard'as / Mantautas Ruzas ir Marius P. Šaulauskas. – Santr. angl. – Bibliogr.: 28 pavad. // Problemos. – ISSN 1392-1126. – [T.] 78 (2010), p. 74–82.

Tarp daiktų kietabriaunių : Arvydui Šliogeriui : [eilėraštis] / Leonardas Gutauskas // Urbo kalnas. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2010. – P. 421.

2011

Arvydas Šliogeris: Metaphysics of the Thing / Augustinas Dainys // The main paradigms of contemporary Lithuanian philosophy / Augustinas Dainys. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2011. – P. 53–60.

Skirtos 2010 metų Lietuvos mokslo premijos / Lietuvos mokslo premijų komisija // Mokslas ir technika. – ISSN 0134-3165. – 2011, Nr. 2, p. 13.

Tarp kitų – ir prof. A. Šliogeriui.

2012

Apie Arvydo Šliogerio bulvę ; Dar apie bulvę : [esė] / Viktorija Daujotytė. – Rec. kn.: Bulvės metafizika // Laisvojo mąstymo properšos. – Vilnius : Tyto alba, 2012. – P. 262–264.

2013

[**Apie** Arvydo Šliogerio M. K. Čiurlionio „Žalčio sonatos“ vertinimą bei požiūrį į kalbą] / Viktorija Daujotytė // Lašas poezijos. – Vilnius : Tyto alba, 2013. – P. 11–14.

A. Šliogeris – filosofas-poetas ir filosofas-skandalistas / Aušra Lėka. – Portr., iliustr. // Veidas. – ISSN 1392-5156. – 2013, Nr. 3 (spalio 14), p. 36–37.

Apie žurnalo „Veidas“ „Mini Nobelio“ laureatą filosofijos mokslų srityje.

Naujas eilėraštis Arvydui : [eilėraštis A. Šliogeriui] / Aidis Marčėnas // Tuščia jo. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013. – P. 128.

2014

Apie Arvydo Šliogerio fenomeną ir galaktiką / Vytautas Kazlauskas // Naujasis židinys-Aidai. – ISSN 1392-6845. – 2014, Nr. 8, p. 67–68.

Apie filosofo A. Šliogerio 70-osioms gimimo metinėms skirtą konferenciją „Arvydo Šliogerio filosofijos fenomenas“.

[**Būsimieji** gimtojo Panevėžio patriotai dizaineris Vilius Puronas, profesorius filosofas Arvydas Šliogeris su neatpažintu berniuku iš Ažuolų gatvės ir kaimynu Algiu Breive 1953 m. žiemą prie Šeškauskų namų tvoros – nuotrauka] // Panevėžys. Senamiesčio gatvė XX a.. – Panevėžys : Komunikacijos centras „Kalba. Knyga. Kūryba“, 2014. – P. 289.

Debesijomis plaukianti ir liepsnovaizdžiais žėruojanti Filosofija : pasitinkant sokratiškąjį Arvydo Šliogerio amžių / Naglis Kardelis. – Portr. // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2014, Nr. 3, p. 44–46.
Filosofo Arvydo Šliogerio 70-osioms gimimo metinėms.

[**Filosofas** Arvydas Šliogeris, Panevėžys, 1998 – meninė fotografija] / Algimantas Aleksandravičius // Aukštaitėj – aukšts dongs è čysts vondva. – Vilnius : Vaga, 2014. – P. 42.

2015

Arvydas Šliogeris: tarp provokacijos ir tylos / Leonidas Donskis. – Rec. leid.: Melancholijos archipelagai / Arvydas Šliogeris. Vilnius : Apostrofa, [2009] // Užmaršties amžiaus siužetai / Leonidas Donskis. – Vilnius : Versus aureus, [2015]. – P. 226–234.

Apie Lietuvos filosofus, A. Šliogerį ir jo fotografijų bei filosofinių tekstų albumą „Melancholijos archipelagai“.

Kūrybingumas ir nihilizmas Arvydo Šliogerio filosofijoje: etinis ir ekologinis aspektai / Justas Kučinskas. – Santr. angl. – Bibliogr.: 28 pavad. ir išnašose // Filosofija. Sociologija. – ISSN 0235-7186. – T. 26, Nr. 3 (2015), p. 210–219.

Šliogeris Arvydas // Asmenybės. 1990-2015 m. Lietuvos pasiekimai. – Kaunas : Leidybos idėjų centras, 2015. – D. 2, p. 1043–1044.

Tarp filosofijos ir fotosofijos: Arvydo Šliogerio filosofijos fenomenas / Vijolė Valinskaitė // Problemos. – ISSN 1392-1126. – T. 87 (2015), p. 193–195.

2016

Arvydas Šliogeris ir Rytai. Arvydo Šliogerio ir samkhjos filosofinių sistemų struktūrinės paralelės bei vertybinės takoskyros / Justas Kučinskas, Naglis Kardelis. – Portr. – Santr. angl. – Bibliogr.: 15 pavad. ir išnašose // Kultūrologija. – ISSN 1822-2242. – T. 20 (2016), p. 353–398, 577–578, 588–589.

Psichoterapiniai Arvydo Šliogerio būties fenomenologijos aspektai / Tomas V. Kajokas. – Portr. – Santr. angl. – Bibliogr.: 5 pavad. // Psichoanalizės fenomeno interpretacijos / Lietuvos kultūros tyrimų institutas. – Vilnius : Meno rinkos agentūra, 2016. – P. 316-321, 569.

2017

M. Heideggerio egzistencinė ontologija kalbinėse „tarp“ sūpuoklėse / Rūta Bagdanavičiūtė. – Portr. – Santr. angl. – Bibliogr.: 37 pavad. // Logos. – ISSN 0868-7692. – [Nr.] 93 (2017), p. 69–77.
Analizuojama egzistencinė M. Heideggerio ontologija, atskleidžiant jos skirtingumą nuo lietuvių filosofo A. Šliogerio būties teorijos.

2018

Algimantas Masiulis – Arvydui Šliogeriui : [aktoriaus A. Masiulio laišakai filosofui A. Šliogeriui, 2005–2008 m.]. – Iliustr., faks. // Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2018, Nr. 3, p. 16–19, 3 (virš.).

2019

Šliogeris Arvydas // Lietuvos filosofinės minties istorijos šaltiniai. – Vilnius : Mintis. – T. 4, (2019), p. 422–430.

Filosofas žvejys išėjo į anapilį / Ramūnas gerbutavičius. – Portr. // Lietuvos rytas. – ISSN 1392-2351. – 2019, gruod. 19, p. 4.

Jonui Mekui ; Šliogerio korekcija : [dedikacijos] / Vytautas Landsbergis // Literatūra ir menas. – ISSN 0233-3260. – 2019, Nr. 10, p. 42.

Mirė filosofas Arvydas Šliogeris. – Iliustr. – <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-12-18-mire-filosofas-arvydas-sliogeris/178472> // Bernardinai.lt [Elektroninis išteklis]. – 2019, gruod. 18.

Drąsaus ir garbingo mąstymo riteris: in memoriam Arvydai Šliogeriui / Naglis Kardelis. – Iliustr. // Iššūkis metafizikai: lietuviškos Heideggerio filosofijos interpretacijos. – Vilnius : Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2019. – P. 620–622; Bernardinai.lt [Elektroninis išteklis]. – 2019, gruod. 19; Naujoji Romuva. – ISSN 1392-043X. – 2019, Nr. 4, p. 76–77.

Mirė filosofas ir rašytojas Arvydas Šliogeris : [ilgametis Vilniaus universiteto profesorius, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys] : [nekrologas] // XXI amžius. – ISSN 2029-1299. – 2019, gruod. 20, p. 4.

Arvydai Šliogeriui – Post skriptum / Viktorija Daujotytė. – Iliustr. – <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2019-12-31-arvydai-sliogeriui-post-scriptum/178591> // Bernardinai.lt [Elektroninis išteklis]. – 2019, gruod. 31.

Arvydas Šliogeris – lietuvių Heideggeris: šių filosofų mąstymo paralelės / Naglis Kardelis. – Bibliogr. str. gale // Iššūkis metafizikai: lietuviškos Heideggerio filosofijos interpretacijos. – Vilnius : Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2019. – P. 131–149.

Marijus Arvydas Šliogeris : (1944 09 12 – 2019 12 18) : [filosofas, vokiečių egzistencializmo tyrinėtojas, filosofinių tekstų vertėjas] : in memoriam : [nekrologas]. – Portr.. – Gretut. tekstas liet., angl. // Logos. – ISSN 0868-7692. – [Nr.] 101 (2019), p. 6–7 (virš.).

Trancenderas, norėjęs suprasti daiktų ir kalbos santykį / Tautvydas Vėželis // Logos. – ISSN 0868-7692. – [Nr.] 101 (2019), p. 7–16.

2020

Mylėjęs Lietuvą ir jos žmones : [filosofas A. Šliogeris, 1944–2019] : [nekrologas]. – Portr. // Tėviškės žiburiai. – ISSN 0040-4063. – 2020, saus. 7, p. 10.

Arvydas Šliogeris ir didysis Odisėjo klausimas / Paulius Gritėnas. – Nuotr. – In memoriam // Senvagė. – ISSN 2345-0622. – 2020, Nr. 1(18), p. 81–84.

Apie filosofą ir jo filosofinio mąstymo aukštumos dvitomį epinį veikalą „Niekis ir Esmas“.

Apie mokslą ir ugdymą / Tomas Kačerauskas // Šnekėjimo rėvos. – Vilnius : Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2020. – P. 23–36.

Bitės bibliotekoje apie Arvydo Šliogerio asmenybę ir idėjas / parengė Virginija Januševičienė. – Iliustr. // AINA [Elektroninis išteklis]. – 2020, saus. 16.

Ką mums šiandien byloja filosofo A. Šliogerio palikimas? / Agnė Grinevičiūtė. – Iliustr. – <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2020-02-27-ka-mums-siandien-byloja-filosofa-a-sliogerio-palikimas/179229> // Bernardinai.lt [Elektroninis išteklis]. – 2020, vas. 27.

Skverui suteiktas filosofo Marijaus Arvydo Šliogerio vardas / Komunikacijos skyrius. – Iliustr. // AINA [Elektroninis išteklis]. – 2020, rugpj. 28.

Panevėžio miesto savivaldybės taryba pritarė sprendimui filosofo Marijaus Arvydo Šliogerio vardą suteikti skverui, esančiam šalia pastato, esančio Šermukšnių g. 19, Panevėžyje bei organizuoti filosofo įamžinimo

meninės ir architektūrinės idėjos parengimą. UAB „Metalistas“ savo iniciatyva ir lėšomis planuoja įrengti M. A. Šliogerio vardo skverą, sutvarkyti ir atnaujinti aplinką.

Marijus Arvydas Šliogeris akademikas ir žmogus : 1944 m. rugsėjo 12 d. – 2019 m. gruodžio 18 d. : [nekrologas] / Domas Kaunas. – Portr. // Lietuvos mokslų akademijos žinios. – ISSN 2029-5707. – 2020, Nr. 1, p. 34–35.

Atsisveikinimas su profesoriumi Arvydu Šliogeriu : in memoriam / Andrius Navickas // Kelionė. – ISSN 2538-6948. – 2020, Nr. 1, p. 88–90.

Filotopinės A. Šliogerio pasijos / Regimantas Tamošaitis. – Iliustr. – <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2020-03-11-filotopines-a-sliogerio-pasijos/179406> – Persp. iš „Metai“, 2020, Nr. 2 // Bernardinai.lt [Elektroninis išteklius]. – 2020, kovo 11; Metai. 2020, Nr. 2 (vasaris), p. 144–149.

[**Apie** Arvydo Šliogerio filotopiją] / Ramūnas Čičelis // Jono Meko „Aukso vidurys“: kūrybos filotopinė žiūra. – Vilnius : Versus, [2020]. – P. 9, 12, 22–25, 27, 31–38, 41–43, 46–55, 59–61, 64–66, 71–72, 76, 90–91, 120, 129, 141, 143, 147–148, 151, 182, 189, 191.

Įmonė „Metalistas LT“ savo 60-mečio jubiliejų mini, įrengdama Panevėžyje filosofo Marijaus Arvydo Šliogerio skverą. – Iliustr. // AINA [Elektroninis išteklius]. – 2020, rugpj. 28.

Su Arvydu Šliogeriu : [eilėraštis] / Gintaras Bleizgys // Literatūra ir menas. 2020, Nr. 21 (gruod. 4), p. 3.

2021

Dialoginė mokinystė : Arvydas Šliogeris ir Vaidotas Daunys / Viktorija Daujotytė. – Iliustr., portr.. – Santr. angl.. – Bibliogr.: 8 pavad. // Krantai. – ISSN 0235-6384. – 2021, Nr. 1, p. 4–7.

„**Žemaitijos** link“: Arvydo Šliogerio sielovaizdžiai / Viktorija Daujotytė. – Iliustr.. – Santr. angl.. – Bibliogr.: 12 pavad. // Krantai. – ISSN 0235-6384. – 2021, Nr. 2, p. 4–11.

Panevėžys kaip paradoksas / Paulius Gritėnas. – Iliustr. // Senvagė. – ISSN 2345-0622. – 2021, Nr. 1, p. 6–9. Panevėžio savitumas filosofų L. Donskio ir A. Šliogerio interpretacijose.

Filosofo Arvydo Šliogerio rankraštinis palikimas / Greta Kėvelaitienė. – Iliustr. // Senvagė. – ISSN 2345-0622. – 2021, Nr. 1, p. 72–77.

Apie filosofijos mokslų daktaro, prof. M. A. Šliogerio rankraštinių palikimą, saugomą Panevėžio apskritys G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje; su A. Šliogerio pirmą kartą publikuojamais eilėraščiais.

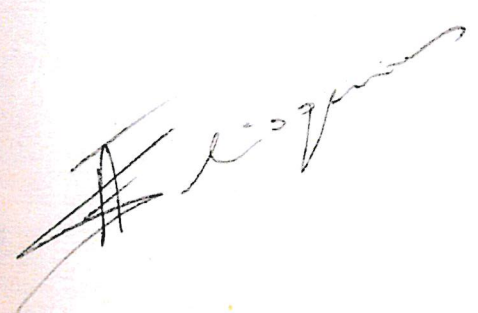
SUGRĮŽTI Į PANEVĖŽĮ

Profesorius Arvydas ŠLIOGERIS atsako į Vaidoto DAUNIO klausimus

Pokalbis su filosofijos profesoriumi apie Panevėžį, jo gimtąjį miestą. "Sugrįžti į Panevėžį man reikėtų sugrįžti į dievų artumą; prisiliesti prie pačių daiktų; pabėgti nuo siaubingų abstrakcijų, kuriose plūduriuoja ne tik mano, bet ir daugelio kitų gyvenimas; atgauti pasitikėjimą buvimu; įsiforminti ir apsibrėžti; vėl būti ribose ir saike..."

TO GO BACK TO PANEVĖŽYS

It is the talk with the professor of philosophy Arvydas Šliogeris about Panevėžys, his native town: "To go back to Panevėžys would mean to me to go back into the closeness with Gods; to touch the things itself; to run away from a terrible abstraction where my life and the existence of many others are floating... It would mean to receive the confidence of being, to register, to describe myself, to feel a limit and a measure again..."

Ką reiškia sugrįžti į Panevėžį? Ar tai reiškia tą patį, ką ir sugrįžti vaikystėn, paauglystėn, tėviškėn?

Sugrįžti į Panevėžį... Štai Šią akimirką aš vėl sugrįžtu į anų, skaidrių, o dabar padūmavusių paauglystės laikų Panevėžį ir matau trumpakelnį vaikėžą, sėdintį ant griovio krašto tokioje Ažuolų gatvėje (įsivaizduokite, anais laikais miesto pakraščio gatvėse dar buvo *grioviai*) ir traukiantį iš "ano pasaulio" atklydusią, visų labai mėgstamą dainušką, prasidedančią žodžiais apie sugrįžimą: aš norėčiau sugrįžti į Jamaiką, vėl mylėti juodaplaukė... ir t.t. Linksma buvo dainuoti apie smagų sugrįžimą į Jamaiką, kur tavęs laukia ugninga negrė, palmės ir bananai. Kažkodėl liūdna dabar galvoti apie sugrįžimą į Panevėžį. Kas man Panevėžys, kas aš Panevėžiui! Ir vis dėlto...

Pažinojau tokį keistuolį, kažkokių mokslų kandidatą, grafomaną, nuolatos su savimi tampiusį didžiulį apiplyšusį portfeli. Vieną dieną sustabdė jis mane gatvėje ir iš savo murzino portfelio ištraukė šūsnį murzinių popierių. Pakratė juos palei mano nosį, dėbtelėjo paklaikusiomis akimis ir paklausė: ar žinai, kas čia yra? Aš nežinojau. Tada jis man paaiškino, kad tai jo rašoma knyga, kurios pavadinimas... Na, kaip tik tas pavadinimas mane ir apstulbino. Knyga vadinosi "Jeigu aš būčiau Dievas". Tai dabar, galvodamas apie savo gimtąjį miestą, aš sakau: jei būčiau Dievas, kas man Panevėžys? Gūdžios pasaulio provincijos (visatos subinės, pasak Gavelio) provincija, nykus lygumų miestelis, kurio gyvenimo ritmą kažkodėl sieju su romiu karvės mūkimu, gal todėl, kad moterys čia storos, tvirtos, tingios, sočiais kūnais ir drumzlinais žvilgsniais, didelėmis krūtimis ir plačiais klubais – tikros jautakės, kaip pasakytų Homeras. Jei būčiau Dievas, kas man Panevėžys? Kas man motina, kas man broliai, kaip kadaise kalbėjo Dievo Sūnus iš Nazareto, kas man gatvės ir namai, kas man pamazgų kanalas, dar vadinamas Nevėžiu, kas man tic abejingi, nepažįstami žmonės, amžinai paskendę smulkiuose darbeliuose, godūs pinigų ir gero ėdalo, it kurmiai knaisiojantys savo kolektyvinius sodus, renčiantys savo tvirtoves, kur jie gyvena ir miršta nepastebimi lyg tarakonai, vienodi kaip grindinio akmenys, vangiai stumiantys iš burnos grubią it purvo gurvuoliai šnektą, sudarytą iš sakytum besparnių žodžių nulaužtomis galūnėmis, kas man tie trys kino teatrai, keletas mokyklų ir fabriky, kas man turgus, kur bananų dabar daugiau negu agurkų, kas man visa ta provincijos miestelio nuobodybė, vasaros vakarais virstanti apčiuopiama sle-

giančia tyla, kurią sušvelnina amžinieji čiurliai, raižantys drumzliną dangų, ir kažkur gatvėje krioktelėjęs automobilis. Kas man visa tai, jei aš turiu Vilnių, metafiziką, Europos miestus, Graikijos mirazą, pasaulinę istoriją, liberalų sąjungą ir net (nepatikėsite!) kadaise esu spaudęs ranką ponams Gorbačiovui ir Landsbergiui.

Ir net jei nebūčiau Dievas, o tik šaltakraujis pragmatikas ar "objektyvus" stebėtojas, ironiko žvilgsniu paverčiantis pelenais miestus ir šalis ir nuolat kartojantis Ekleziasto išmintį: visa yra viena ir nieko naujo po saule, ir viskas vienoda, ir viskas nuobodu, – kas man tada Panevėžys? Ogi tik įvardinta tuštuma ir pora sentimentų.

Tačiau, deja, aš nesu nei Dievas, nei "objektyvus" ironikas, ir kai menu Panevėžį ar mąstau apie tai, ką man reiškia "sugrįžti į Panevėžį", mano mąstymas persikelia iš galvos į širdį. Nebeliecka jokių metafizikų, jokių *cogito ergo sum*.

Lieka viena: skaudanti širdis. Kadangi Panevėžys man yra pats didžiausias, o gal ir vienintelis praradimas. Sugrįžti į Panevėžį – tai, tariant Prousto žodžiais, ieškoti prarastojo laiko. Ir tam tikra prasme – ieškoti absoliuto. Mes prisigalvojome tūkstančius absoliutų, nusilipdėme tūkstančius stabių, bet, deja, sulaukęs beveik penkiasdešimties, aš supratau, kad turėjau tik vieną absoliutą. Ir tai buvo tas nusmurgęs provincijos miestelis, ta vieta ir vietovė, kurią aš galiu vadinti savo namais ir tėviške. Kiti miestai ir kitos vietovės netapo man nei namais, nei tėviške. Visur jaučiausi svetimas ir svečias. Tik Panevėžys kadaise suteikė man tikrą prieglobstį, prijaukino dangų ir žemę, parodė paprastus, bet šventus dalykus. Ten aš bendravau su dievais. Taigi atsakau: sugrįžti į Panevėžį man reikštų sugrįžti į dievų artumą; prisiliesti prie pačių daiktų; pabėgti nuo siaubingų abstrakcijų, kuriose plūdurioja ne tik mano, bet ir daugelio kitų gyvenimas; atgauti pasitikėjimą buvimu; įsiforminti ir apsibrėžti; vėl būti ribose ir saike; įveikti chaosą, tvinstantį iš baigiančio išprotėti nūdienos pasaulio; sugrįžti iš pasaulio į būtį. Mano mėgstamas mąstytojas yra pasakęs: didžiausia dabarties žmogaus nelaimė – tėvynės prarastis. Aš jam pritariu. Nes žinau, kad praradau Lietuvą. Pasakiau jai sudie. Bet tikriausiai dar nepraradau Panevėžio, savo tėviškės. O tėviškė svarbiau už tėvynę. Tėvynė man per daug abstraktu. Tėviškė – kas kita. Ji svarbesnė už visas pasaulines istorijas, visas planetas, visas galaktikas, visus kosmosus ir kitas fantasmagorijas. Nė grašio neduočiau už visas "globalines problemas"; atiduočiau viską už nendrę, siūbuojančią kokiame nors Nevėžio užtake.

Kas yra Panevėžys kaip substancinis individas?

Apie Panevėžį nenoriu šnekėti metafizinio žargonu, nes tas miestas man pernelyg konkretus, pernelyg apčiuopiamas, pamatomas, užuodžiamas ir sultingas lyg pernokęs obuolys. Jo konkretumas

man yra tai, kas jį daro ir substancija, ir individu. Jis substancinis, nes individualus. Ir individualus, nes substancinis. Aš, žmogus be lakios vaizduotės, apskritai nepajėgiu suprasti, kodėl ir kaip substanciniai dalykai turi būti "idealūs", t.y. neregimi, nelytimi, neužuodžiami ir negirdimi. Nesuprantu, kodėl substancija pasiekama tik per "dvasią", "intelektualinę žiūrą", mistinę intuiciją ar dar kokios nors veislės metafizinį transą. Substanciją aš turiu matyti. Todėl vienintelė man prasminga substancija yra žemė, ir ne kokia nors žemė – apskritai, kaip neapibrėžta kosmoso stichija, o štai šita žemė, štai šitas jos lopinėlis, tėviškės žemė, su kuria esu susietas siela ir kūnu, per pažįstamus daiktus, per rankas ir kojas, žodžiu – per visas jusles. Panevėžyje ir jo apylinkėse aš pirmą (ir paskutinį) kartą pajutau sąlytį su ta individualia žeme, ir šiame sąlytyje ji tapo mano vieninteliu pagrindu, vienintele substancija, kuri iki šiol vis dar palaiko mano gyvastį ir šioji tokį kūrybingumą. Atėjo metas, man visai aiškus ir paprastas: kol dar apčiuopi tėviškės žemę, kol dar jauti ją, esi gyvas; bet jei saitai, tave siejantys su tavo žeme, nutrūksta, tada galas, tada anksčiau ar vėliau virsi lavonu arba spoksančia ir ryjančia mašina, kas, beje, yra vienas ir tas pat: lavonas ir yra žmogus, virtęs mašina. Taigi: Panevėžys kaip substancija yra Panevėžys kaip individas, bet, žinoma, ne žmogui – apskritai, o man ar dar kokiam į Panevėžio žemę šaknis įleidusiam panevėžiečiui. Galų gale viską lemia irgi visai individualus ryšys, ir tik individualus ryšys kartu gali būti esmingas, t.y. substancinis.

Kas jame yra lemiamieji akcentai – geografinė erdvė, gamta, kryžkelės, panevėžiečiai?

Man lemiamas akcentas yra Panevėžio kontūras ir daiktų formos, t.y. žemė, įsiliejusi į namus, medžius, upės vingius, kryžkeles ir net į dangaus brėžinį. Ir visa tai apgaubta mane patį stebinančios statikos ir tylos. Statika: tėviškėje svarbu tai, kas nekinta ar kinta labai nežymiai, ir gal svarbiausia, kad tėviškėje daugiausia pastovių dalykų. Užtat taip skaudžiai žeidžia bet kokie Panevėžio kontūro pasikeitimai. Per paskutinius dvidešimt metų palei plentą į Šiaulius atsirado visai naujas – blokinių žmogidžių – Panevėžys. Tačiau man tai ne Panevėžys. Visi tie Tulpių ir dar kažin kokie "mikrorajonai" (nieko sau "mikro") su savo nenusakomo primityvumo stereometrija man tokie pat tolimi ir svetimi kaip Čikagos dangoraižiai ar Aukštutinės Voltos džiunglės. Jie yra kažkuo lakūs, trumpalaikiai ir laikini, kažkuo netikri ir nebūtini. Tai miesto kaukė ir miestas kaip kaukė. Blokinius Panevėžys tik imituoja namus ir miestą. Kaip ir apskritai: blokinius namas yra tik namo ideologija; tik dekoracija ir be substancijos, ir be individualumo. Taigi tas tekantis pseudopanevėžys nėra ir nebus joks "akcentas". Užtat viską į savo vietas sustato senamiesčio kontūrai: "raudonoji" bažnyčia, senieji ka-

pai, Skaistakalnio parkas, senvagės planai, Nevėžio vingiai. O čia jau mano minėta tylą. Keista, tačiau man visai nerūpi Panevėžio žmonės. Tarsi jų nė nebūtų. Neretai ten važiuoju, kad pabėgčiau nuo žmonių, kurie visi man išsidėstę Vilniaus peizaže. Vilnius man atveria žmogiškąją buvimo pusę, o Panevėžys daiktiškąją (ir turbūt todėl – dieviškąją, sakralinę). Gimtajame mieste teturiu tik tėvus. Bet argi tėvai – žmonės? Kažkaip nepadoru tėvus apibūdinti tokia biologine abstrakcija. O daugiau ten beveik nieko nebepažįstu ir, tiesą sakant, nelabai ir noriu pažinti. Žmonės kelia pernelyg daug triukšmo ir, kas blogiausia, kvailo, agresyvaus, beprasmiško, įžeidžiančio triukšmo. Daiktai bent jau tuo pranašesni už žmogų – jie nekalba. Žinoma, pasiilgsti ir žmonių, ir jų keliamo triukšmo, tačiau kai žmonės pabosta, bėgi į tylą, o tėviškė man yra ir turi būti tylos sala. Šią tylą aš randu Panevėžyje. Net dabar, kai jis virto beveik didmiesčiu.

Upė – kas jinai yra šio miesto horizonte?

Panevėžys be upės – tai ne Panevėžys. Tai tik Pa, kitaip sakant, sparnai be kūno. Dar būdamas mažas, Panevėžį regėdavau kaip plaštakę su dviem sparnais, o Nevėžis – tai tos plaštakės kūnas. Vienoje Nevėžio pusėje – vienas sparnas, kitoje – kitas. Man ir dabar atrodo, kad Nevėžis ne tiek perskelia miestą į dvi dalis, kiek jį sutvirtina, susieja į vieną daiktą, sutelkia, suvienija ir sukaupia, taigi jam duoda tobulą, nes išskaidytą formą. Aš sakiau, kad svarbiausia tėviškėje – jos individualumas, o kaip tik Nevėžis miestui teikia daugiausia unikalumo. Kiekvienas vingis – o jų mieste keletas – tai ištisa tektoninė poema, ir tos poemos parašytos vis kitokia kalba. Be to, Nevėžis dovanoja miestui savotišką moteriškumą, gerokai sušvelninantį gruboką ontologinę Panevėžio faktūrą. Rami tėkmė, gili sietuvos, tankiais krūmais apaugę kšantai, vandenžolės, tarsi kasos nusidriekusios pasroviui, pagaliau vingiai, primenantys dailios moters krūtis – visa tai man įkūnija moteriškąją pradžią, ir tada aš susimąstau, kodėl toji upė gavo vyrišką ir dar agresyvoką vardą. Tas "Ne" skamba kaip rimbo kirtis. Gal toks neiginiu prasidedantis vardas buvo pirmųjų panevėžiečių – vyrų iki kaulų smegenų – iššūkis upės moteriškumui, noras ją pasisavinti, pasiglemžti, išprievartauti? Pernelyg švelni toji upė kampuotiems ir nerangiems Panevėžio vyrams ir net vyriškos drėbties šio miesto moterims. Ne gražus būtų Panevėžys be Nevėžio – panašus į netašytą berną ar, griebusis modernesnio palyginimo – į debilą kultūristą. Bet upė vis dar teka, nors pažabota užtvankos apynasrių. Ji vis dar švelni, nors paversta dvokiančia kloaka. Ir man dingojasi, kad Panevėžiui ateis galas, kai Nevėžis išdžius arba bus paverstas tokiu, koks jis aukščiau užtvankos – nebe moterimi, o vyru. Be to, Nevėžis teikia miestui rimties ir ramybės. Jis prideda pastovumo ir tylos. Visas šurmulys dingsta tuoj pat, kai tik nu-

sileidi prie upės, ir net nesvarbu, kurioje vietoje. Bet, žinoma, geriausia nusileisti Skaistakalnio vingyje, iš kapinių arba iš parko pusės. Toji vieta, gali sakyti, Panevėžio širdis. Beje, didysis vingis, kur išsidėstęs Skaistakalnio parkas, savo kontūrais šiek tiek primena širdį. Bet kokia ji rami! Tos ramybės pakanka visam miestui. Gal todėl Panevėžio žmonės net šiais beprotiškos skubros laikais vaikšto oriai, lėtai, niekur neskubėdami, gal todėl mano miesto moterys kartais primena statulas, kučių akyse – tingi Nevėžio ramybė.

Ar įmanoma neapkęsti savojo miesto?

Prisipažinsiu, kad tam tikra prasme esu Dievo nuskriaustas žmogus: mano natūrai gerokai trūksta piktyjų emocijų gamos. Aš nemoku neapkęsti. Niekada nesugebėdavau kam nors jausti stiprios neapykantos, pagiežos, pavydo ar pykčio. Trumpalaikiai ir reti piktyjų emocijų protrūkiai man būdavo tarsi koks pragaras, iš kurio išstrūkdavau be ypatingų pastangų. Neapykantai ir pagiežai, matyt, irgi reikia turėti specialų talentą. Be to, didžiausias mūsų "karštųjų" emocijų masyvas vienaip ar kitaip susijęs su žmonėmis. Neapkenčiame to ar kito žmogaus, to ar kito poelgio, tos ar kitos žmonių grupės, to ar kito žmogiškojo tipo. Sąlytis su daiktais (arba, kaip mėgstama sakyti, su gamta) numalšina visas mūsų emocijas, ypač piktašias, ir duoda mums atilsį bei ramybę. Kur dideli žmonių telkiniai ir kur žmogus praranda galimybę išeiti į tyrą daiktų epifanijos lauką (kaip didmiesčiuose), ten kaupiasi pagieža, neapykanta ir kitos piktosios emocijos. Ir apskritai – kuo daugiau žmogaus, tuo daugiau neapykantos. Nei paukštis, nei gėlė neapkęsti nemoka, bet, žinoma, nemoka ir mylėti. Štai kodėl aš neįsivaizduoju, kaip galima neapkęsti gimtojo miesto, ypač kai negyveni jame fiziškai. Jei esi nutolęs nuo gimtojo miesto žmonių ir jie pasirodo tik kaip bendrojo tėviškės peizažo detalė, tada visos emocijos apslopsta, o piktosios visai išnyksta. Lieka meilė ir švelnumas. Taip man ir su Panevėžiu. Aš paprasčiausiai myliu savo gimtąjį miestą, ir gal visų pirma todėl, kad jame negyvenu ir nesusiduriu su jo žmonėmis iš arti. O iš toliau Panevėžio žmonės man atrodo geri, gražūs, malonūs ir artimi, nors puikiai žinau, kad iš esmės jie niekuo nesiskiria nuo kituose miestuose ar vietovėse gyvenančių žmonių. Panevėžio moterys ir vyrai man yra tiesiog pažįstamo ir širdžiai mielo Panevėžio kontūro ar jo formos dalis, tai formai suteikianti papildomą, galbūt dinamiškiausią, potėpį.

Na ir dar vienas dalykas. Apskritai žmogus neapkenčia to, kas jam kelia grėsmę ir ko jis bijosi. Neapykantos šaltinis yra baimė. Sąmoninga ar nesąmoninga – tai jau kitas klausimas. O bijosi žmogus to, kas labai pranoksta jo kūno ir proto galias. Paprastai pasakius, žmogus jaučia baimę didelių, labai didelių dalykų akivaizdoje. Štai kodėl aš manau (kadangi mes kalbame apie miestą), kad did-

miesčio žmogaus būseną – nuolatinės baimės, nors ir nesuvoktos, būseną. Štai kodėl, bent jau aš, nemėgstu didmiesčių. Ir dėl to paties negaliu neapkęsti savo gimtojo miesto. Jis nedidelis, vis dar nedidelis, ir būdamas jame niekada nejaučiu nerimo ir baimės. Tėviškę mes mylime ir dėl to, kad ji maža. Apskritai žmogus gali mylėti tik tai, kas maža. Tikiuosi, kad Panevėžys niekada netaps didmiesčiu ir man neteks jo nei bijotis, nei neapkęsti.

Ar įmanoma į jį nebesugrįžti?

Atsakydamas į šį klausimą, perfrazuosiu vieną trumpą Friedricho Nietzsche's laišką Georgui Brandesui: "Nuo tada, kai mane atradai, nesunku vėl mane surasti; daug sunkiau dabar mane prarasti". Šiuos žodžius pritaikius gimtajam miestui, galima pasakyti taip: kartą Tave atradęs, nebegaliu iš Tavęs pabėgti; visada esu Tavyje ir su Tavim. Negaliu sugrįžti į Panevėžį, nes niekada nebuvau nuo jo atplėštas. Sugrįžtu į Vilnių, Kauną, Klaipėdą, galbūt sugrįšiu į Stokholmą ar Frankfurtą. Sugrįžtu į tuos miestus ar tas vietas, kuriose gyvenu kaip turistai ar prašalaitis. O tėviškei, o gimtajam miestui tiktų Helderlyno žodžiai: *wer nahe dem Ursprung lebet, schwer verändert den Ort*. Geografinė gyvenimo vieta nebūtinai sutampa su autentiško buvimo vieta. Jei sutampa, labai gerai, bet mūsų chaotiškame tautų ir žmonių kraustymosi ir visuotinės benamystės laike tai būna retai. Užtat dažniausiai kūnas vienoj vietoj, o siela – kitoj. O siela turi tik vieną tikrojo buvimo vietą – tėviškę. Tad šitaip mąstant, niekada nebuvau iš Panevėžio išvažiavęs ar nuo jo atitrūkęs. Siela nuolat gyvena ten, šaknis įleidusi į žemės skiautę, kažkur prie Žagienės upelio ar tėvų sodybėlėje. Nelabai tikiu, jog sugrįšiu į Panevėžį taip, kad jame gyventų mano kūnas. Nebent senatvėje, jei jos sulauksiu ir jei Panevėžyje rasis vieta mano kūniškam buvimui. Bet ir poreikio gyventi Panevėžyje nejaučiu. Niekas jo iš manęs neatims, jei ir toliau gyvensiu Vilniuje ar dar kur nors. Ir visada teks sugrįžti tik ten, kur manęs iš tikrųjų nėra. Buvau, esu ir būsiu tik gimtajame mieste.

Ko reikia provincijos miestui, kad jis neišsiblaškėtų, eidamas į pasaulį? Provincija labai dažnai yra protų, genijų, kuriuos ji duoda pasauliui, kulties vieta; bet kaip tik todėl ji labai dažnai lieka kaip nualinta, bevaisė žemė. Kodėl namai ištuštėja, kas juos išpusto?

Atrodytų, reikia labai nedaug: kad miestas, miestelis ar net sodžius nesijaustų esąs provincija, kad jo žmonės nemanytų esą antrarūšiai ar nuskriausti vien todėl, kad gyvena ne "sostinėje" ar šiaip ne kokiame nors "centre". Viena didžiausių mūsų epochos nelaimių – vis didėjantis atotrūkis tarp "metropolio" ir "provincijos". Panaši nelaimė buvo užgulusi merdindžio Antikos pasaulio žmones, kai Romos miesto padugnės iškėlė bukagalvišką ir pa-

gyrūnišką lozungą: *urbi et orbi* – miestui ir pasauliui! Tik pamanykite! Juk tai skurdi imperinė mąstysena, prie kurios esame įpratinti ir mes, pusę amžiaus priklausę sovietinei imperijai. Ir dabar kokiame nors prigrūstame Vilniaus troleibuse, kuris primena vagoną kiaulėms vežti, gali sutikti didmiesčio vargetą, išdidžiai besigiriantį, kad jis esąs ne koks provincijos kormis, o "vilnietis". Taip, nuolatinė provincijos kompleksas labai gajus, ir ne tik pas mus, bet ir visame pasaulyje, kur "tikro" gyvenimo simboliu ir idealu tapo pats absurdiškiausias ir nežmoniškiausias darinys – megapolis. Didmiesčio diktatas yra baisiausia mūsų meto liga, tikriausiai nepagydoma. Ir ne kas kita, o kaip tik didmiesčiai yra intensyviausi kultūros ir civilizacijos puvimo židiniai. Didmiesčių vėžys sugraužė Antikos kultūrą, sugraužė ir mūsų. Kadangi didmiestis savo giliausia esme yra parazitinis darinys, vyraujantis didmiesčio žmogaus tipas yra būtent parazitas, padugnė, praradusi lemtingą sakralinį ryšį su dievais ir žmonėmis, su žeme ir dangumi. Ateizmas plačiausia šio žodžio prasme, t.y. tokia būseną, kai dievai pasislepia nuo mirtingųjų, yra didmiesčio produktas ir didmiesčio žmogaus lemtis. Didmiesčio parazitams nereikalingi dievai, o dievams nereikalingi didmiesčio parazitai. Ir visai nesvarbu kokią socialinę nišą tas parazitas užima. Padugnių psichologija vienodai būdinga ir didmiesčio milijonieriui, ir intelektualui, ir patilčių valkatai. Didmiesčio žmogus yra bergždžia būtybė, praradusi elementariausią kūrybos impulsą. Aš jau seniai sakdavau, kad Karoliniškėse (t.y. blokinių namų rajonuose) negali išaugti genijus. Dabar akivaizdžiai matau savo liūdno pranašystės patvirtinimą – jaunikaičius, sugebančius ir norinčius tik plėsti ir vartoti, niekinančius bet kokį rimtą, kuriantį darbą ir turinčius tik vieną stabą – Jo Didenybę Dolerį. Didmiestis yra tikrų tikriausias žmogaus išsigimimo ženklas, pasak Nietzsche's – paskutiniojo žmogaus buveinė. Tai buvo puikiai žinoma šviesiausiems Europos protams, pradedant Paryžiaus klostų dainiumi Baudelaire'u, baigiant Spengleriu ir Mumfordu. Teisybė, kad didmiestis gali gyventi tik provincijos sąskaita, kaip ir bet koks parazitas, čiulpiantis syvus iš sveiko organizmo ir dvesiantis kartu su savo auka. Ką daryti? – paklauskite Jūs. Ir galbūt sakysite, kad išeities nėra, kad didmiesčių pandemijos plitimas yra istorinė būtinybė, kad mes bejėgiai ką nors pakeisti ir pan. Ir aš galbūt sutiksiu su Jumis, tik pridursiu, kad tokia pat istorinė būtinybė yra ir didmiesčio žlugimas, kuris, bent jau Lietuvoje, gali įvykti labai greitai. Nuniokota planeta netrukus privers mus vėl sugrįžti prie gyvųjų žemės šaltinių. Tai bus baisi katastrofa, tačiau kitos išeities aš nematau. Ir nesutinku su Jumis, kad provincija yra nualinta ir bevaisė žemė. Priešingai: tai didmiestis yra apokaliptinė dykuma, tai jos iščios yra bevaisės, tai jo širdis nualinta iki galo. Na ir svarbiausia – didmiestis negali būti

niekieno tėviškė, nes, kaip sakiau, čia nutrūkę visi žmogaus saitai su paprasčiausiais, bet esmingiausiais dalykais: su gamta, su daiktais ir dievais, žodžiu, su transcendentine realybe, be kurios žmogus tampa tik nuogos jėgos gniužulu. Didmiestis užmuša šventumą. Didmiesčio sutemos pranašauja dievų aušrą, o dievų aušra – žmogaus atgimimą. O išnykus didmiesčiui, kartu išnyksta ir provincija, ir kiekvienas žmogus, kur jis begyventų, gali išdidžiai pasakyti: čia pasaulio centras ir čia vyksta visa, kas mirtingajam esmingiausia ir svarbiausia šioje žemėje. Neabejoju, kad tokių žmonių esama ir dabar, ir daugiau, nei mes manome. Daug jų ir Lietuvoje, daug, manau, ir mūsų pokalbio vietoje – Panevėžyje. Tokie žmonės neturi jokių nepilnavertiškumo kompleksų ir jokio provincijos sindromo, kad ir kuo juos gundytum – Paryžiumi, Niujorku, Filadelfija ar Roma. Esu įsitikinęs, kad tik tokie žmonės, o ne didmiesčio parazitai lems Lietuvos ateitį, ypač kai nusimestos Maskvos imperijos grandinės. Tarp jų bus ir mano gentainiai, savo žemei ištikimi panevėžiečiai.

Kur labiau norėtumėte profesoriauti: Vakarų Europos universitete, Panevėžyje, kur universitetas (pasvajokime) bus, ar paprasčiausiai – Vilniuje?

Tai nelabai svarbu: profesoriavimas man nėra egzistenciškai esmingiasias dalykas. Tiesiog kažkaip turi užsidirbti duonele. Be to, abejoju, ar po metų kitų išvis būsiu kam nors reikalingas: Lietuvoje filosofai nelabai mėgstami. O kol kas esu labai prisirišęs prie Vilniaus universiteto, tačiau galėčiau dirbti ir Kaune, ir Klaipėdoje, ir, jei atsirastų tokia galimybė, Panevėžyje. Tik jokia būdu ne Vakarų Europoje ar Amerikoje. Esu pernelyg senas ir nerangus, kad galėčiau kaip paukštis skrajoti po pasaulį, kuris visada mane baugino ir ne mažiau baugina dabar. Matyt, todėl, kad iš prigimties esu užkietėjęs konservatorius, valstietis, baisingų istorijos jėgų išblokštas iš gimtojo lizdo, kaip ir daugelis mano kartos žmonių, bet, kaip sakiau, nepraradęs saitų su savo tėviške. Čia gimiau, čia gyvenau, čia norėčiau numirti.

Arvydas ŠLIOGERIS,
Vaidotas DAUNYS

Ona ir Bronislovas Šliogeriai,
profesoriaus Arvydo Šliogerio tėvai. Panevėžys, 1992 metų rugsėjo 9 diena
Vytauto BALČYČIO nuotrauka

Dėl Panevėžio miesto garbės piliečio vardo suteikimo akademikui profesoriui
Arvydui Šliogerii

REKOMENDACIJA

2021-10-05

Vilnius

Akademikas profesorius Arvydas Šliogeris – iškiliausias šiuolaikinis lietuvių filosofas ir viena ryškiausių dabartinės Lietuvos asmenybių, kurią galima drąsiai statyti greta tokių moderniosios Lietuvos šviesulių, kaip Stasys Šalkauskis, Antanas Maceina, Juozas Girnius, Marija Gimbutienė ir Algirdas Julius Greimas. Turėdami mintyje pasaulinės filosofijos milžinų kontekstą, Arvydą Šliogerį galėtume įvardyti kaip lietuviškąjį Martiną Heideggerį, beje, savosios minties galia daugeliu atžvilgiu net pralenkusį šį įtakingiausią XX-ojo šimtmečio mąstytoją. Jei Arvydo Šliogerio darbai pasaulyje būtų plačiau žinomi, jo vardas, garsinantis Lietuvą, būtų minimas kartu su pačių iškiliausių dabarties intelektualų vardais. Kita vertus, moderniosios Lietuvos kultūros titanų kontekste Arvydas Šliogeris yra labai panašus į Mikalojų Konstantiną Čiurlionį, kurio paveiksluose iškylančius įvaizdžius neretai mini savo veikaluose kaip taikliai atspindinčius filosofines jo paties intuicijas: tai, ką Čiurlionio genijus mums apreiškia tapybos ir muzikos kalba, Šliogerio genijus parodo filosofijos kalba, sukurdamas ne mažiau įspūdingą ir ne mažiau savitą visatą — minties visatą, išreikštą lietuvių kalbos žodžiais.

Jei eitume prie pačių Vakarų filosofijos ištakų senovės Graikijoje, pamatytume, kad savo reikšmingumu lietuvių mąstytojams Arvydas Šliogeris labai panašus į Sokratą: panašiai kaip Sokrato figūra antikinėje filosofijoje brėžia takoskyrą tarp filosofijos iki Sokrato ir filosofijos po Sokrato — esminę ribą tarp vadinamosios ikisokratinės ir posokratinės filosofijos, taip ir Lietuvos filosofijos raidoje, mano galva, galime aiškiai išvelgti ir išskirti du kokybiškai skirtingus laikotarpius — filosofiją iki Šliogerio ir filosofiją po Šliogerio, nes po šios titaniškos asmenybės nuveiktų darbų Lietuvoje jau niekam nebus įmanoma nudirbti ką nors reikšmingą į juos neatsižvelgiant. Jei visų laikų lietuvių filosofus vertintume remdamiesi vien filosofinės minties originalumo ir filosofinių intuicijų savitumo kriterijumi, Arvydą Šliogerį turėtume pripažinti ne tik kaip iškiliausią šiuolaikinį, bet ir kaip iškiliausią visų laikų Lietuvos filosofą.

Tarp kitų šiuolaikinių Lietuvos filosofų Arvydas Šliogeris išsiskiria ir tuo, kad jo filosofiniai veikalai yra reikšmingi visai šiuolaikinei Lietuvos kultūrai, visam bendrosios lietuvių kultūros laukui, kuriame kaip asmenybė formuojasi kiekvienas sąmoningas tautos pilietis, o ne tik siauram filosofijos profesionalų ratui. Šiuo atžvilgiu Šliogerio filosofija yra ne tik išskirtinis šiuolaikinės Lietuvos filosofijos fenomenas, bet ir unikalus visos šiuolaikinės lietuvių kultūros reiškinys.

Savo gausiais ir nepaprastai svariais filosofiniais tekstais, tarp kurių galima paminėti tokius filosofinės minties šedevrus, kaip „Daktas ir menas“, „Būtis ir pasaulis“, „Niekio vardai“, „Alfa ir omega“, „Niekis ir Esmas“, Arvydas Šliogeris į neregėtą aukštumą pakylėjo filosofinę lietuvių kalbą, kartu praturtindamas ir atnaujindamas ne tik profesinę, bet ir visą — visų žmonių vartojamą ir visai kultūrai reikšmingą — lietuvių kalbą, jos leksinius klodus ir kitas sudėtingiausių minčių žodinės raiškos priemones. Skaitydami Arvydo Šliogerio tekstus mes įsitikiname, kad lietuvių kalba yra ne tik itin archajiška, bet ir labai subtili — kaip parodo Šliogeris, ja įmanoma išreikšti net pačias giliausias ir dialektiškai komplikuočiausias mintis, sudėtingiausius filosofinių išvalgų niuansus. Šia proga verta pabrėžti ir tai, kad savo viešais pasisakymais ir platesnei visuomenei adresuotais tekstais Arvydas Šliogeris daug nusipelnė gindamas lietuvių kalbos teises bei statusą kultūriniame šalies gyvenime ir ypač kosmopolitinių vėjų blaškomame Lietuvos mokslo pasaulyje.

Arvydo Šliogerio filosofiją galima įvardyti kaip filosofinę filotopiją — filosofinę meilę gimtinei, tėviškei, konkrečiai gimtajai vietai. Filosofo kūryboje kaip įkvėpimo šaltinis iškyla ne abstrakti anoniminė Lietuva, o viena ar kita konkreti Lietuvos vieta — kalva, duburys, upelis ar laukymė su virš jos tvyrančiais konkrečiais lietuviškais debesimis. Ypač Aukštaitijos ir jos sostinės — Panevėžio — apylinkių gamtovaizdžiai Šliogerio tekstuose įgyja etaloninį ir net archetipinį

statusą, simboliškai atstovaudami visos Lietuvos kraštovaizdžiui, kuris filosofiškai įprasminamas dvasinį krūvį įgijusiais filotopiniais ženklais. Būtent filotopinė meilė gimtinei įkvepia Arvydą Šliogerį lietuviškojo mąstymo — dar tiksliau tariant, lietuviškojo galvojimo — projektui: anot Šliogerio, lietuvių filosofas privalo mąstyti ne anoniminę, beviečiu kosmopolitiniu profesionalų žargonu išreikštą, o gimtinės žemėje išaknytą ir iš jos prigimtinių galių maitinamą filosofinę mintį. Jo paties tekstai yra svariausias ir autentiškiausias lietuviškojo galvojimo projekto įkūnijimas, įkvepiantis ir kitus šiuolaikinius lietuvių filosofus.

Esu įsitikinęs, kad būtent šiomet, kai pradėjome švęsti moderniosios Lietuvos valstybės įkūrimo šimtmetį, Panevėžio miestui būtų didžiai reikšminga ir simboliška suteikti garbės piliečio vardą būtent Arvydui Šliogeriui, nuveikusiam daugybę svarių darbų tiek Panevėžio kraštui, tiek ir visai Lietuvai, be to, stovėjusiam ir prie Lietuvos Nepriklausomybės Sąjūdžio ištakų.

Juk Panevėžys yra iš tiesų vertas būti ne tik Juozo Miltinio teatro, bet ir Arvydo Šliogerio filosofijos miestu.

Doc. dr. Naglis Kardelis

Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto
Filosofijos istorijos ir logikos katedros docentas,
Lietuvos kultūros tyrimų instituto
Šiuolaikinės filosofijos skyriaus vedėjas

Dėl Panevėžio miesto garbės piliečio vardo suteikimo

Arvydui Šliogerui

REKOMENDACIJA

Vilnius

Suprantu, kaip nelengva svarstyti šį klausimą. Jau greit dvejį metus, kaip Arvydas Šliogeris apleido šį pasaulį. Liko jo darbai, jo filosofija, prisiminimai jį pažinojusių, gerbusių širdyse, knygos, gražūs žodžiai gimtajam Panevėžiui.

Ar Arvydas Šliogeris galėjo šį garbingą vardą gauti anksčiau, ar buvo jo vertas? Ne tik už savo įnašą į Lietuvos kultūrą, bet ir atskirai - į Panevėžio istoriją, už tai, kad Panevėžio miesto Biblioteką pasirinko savo rankraščių, garbės regalių saugojimo vieta. Kiekvienas, kam tenka garbė ir atsakomybė atsakyti į šį klausimą, turi apsispręsti. Jei atsakymas teigiamas, tai mirtis nieko nepakeičia. Istorijai visi, kurie dar esame dabar, būsime jau mirę.

Mano argumentai paprasti: Arvydas Šliogeris – tikras panevėžietis, Panevėžio mokytojų sūnus; talentingas filosofas, žodžio meistras, lietuvių kalbos stilistas; Vilniaus universiteto profesorius, Lietuvos MA tikrasis narys, Lietuvos mokslo bei Nacionalinės kultūros ir meno premijų laureatas.

Ryški, aštriai kontūriška kultūros figūra. Paminkliška.

Pagarbiai

Viktorija Daujotytė

2021 10 14

Panevėžio miesto savivaldybei

2021 10 27

Vilnius

Dėl Panevėžio miesto garbės piliečio vardo suteikimo prof. Arvydui Šliogerui

REKOMENDACIJA

Arvydas Šliogeris (1944 – 2019) gimė rugsėjo 12 d. Panevėžyje. 1967 baigė Kauno politechnikos instituto cheminės technologijos fakultetą, 1970 – 1973 studijavo Vilniaus universiteto Filosofijos katedros aspirantūroje. Nuo 1973 iki 2012 dėstė filosofiją Vilniaus universitete, 2003–2012 buvo Vilniaus universiteto Filosofijos katedros vedėjas. Arvydas Šliogeris – habilituotas humanitarinių mokslų daktaras (1987), profesorius, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys (2007; 1998–2007 Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas). 1992 m. Arvydui Šliogerui suteikta Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija, o 2010 m. - Lietuvos mokslo premija, už darbų ciklą „Negatyvumo problema filosofijoje (1996 – 2009)“. Per savo filosofo karjerą Šliogeris parašė (arba buvo bendraautorius) apie 20 knygų, daugybę mokslinių straipsnių, užsienio filosofų veikalų įvadų, išvertė K. Poperio, M. Heidegerio, G. Hegelio, A. Šopenhauerio, F. Nyčės, H. Arendt, A. Kamiu, K. Jasperso ir kitų filosofinių tekstų.

Arvydo Šliogerio kolegos, filosofai ir kultūros žmonės Lietuvoje ir užsienyje vertino ir toliau prisimena Šliogerį kaip bene ryškiausią ir originaliausią Lietuvos mąstytoją, pabrėžia jo įtaką ir vertę visai Lietuvos kultūrai, o filosofijos turinį gretina su didžiausiais Vakarų mąstytojais. Tai profesoriai Leonidas Donskis, Algis Mickūnas, Zenonas Norkus, Viktorija Daujotytė, Naglis Kardelis ir daugybė kitų žinomų Lietuvos kultūrai nusipelnusių žmonių – jie Arvydą Šliogerį mini ir teigiamai vertina savo mokslinėse publikacijose, bei knygose. Šiuo metu Arvydo Šliogerio filosofijos pagrindu Vilniaus Universitete yra rengiamos trys daktaro disertacijos: Mantauto Ruzo, Virginijaus Gusto, bei Justo Kučinsko.

Privačiuose pokalbiuose ir savo knygose (Konservatoriaus išpažintys, *Sugrįžti į Panevėžį*, 1995, Pradai, Vilnius) Arvydas Šliogeris dažnai minėdavo esąs iš Panevėžio, čia nuolat sugrįždavo į įvairius kultūros renginius, darydavo pranešimus G. Petkevičaitės – Bitės bibliotekoje, kuriai yra padovanojęs ir savo rankraščių kolekciją. Arvydas Šliogeris savąją filosofiją yra įvardijęs kaip „Tėvynės ir gimtųjų vietų metafiziką“. Pagrindinė jo filosofijos koncepcija – *filotopija* – nurodo į „įvietintos“, arba, prie „juslinio horizonto pririštos“ išminties galimybę. Būtent ši koncepcija buvo ne kartą pristatyta tarptautinėse mokslo konferencijose ir susilaukė nemažo užsienio tyrėjų dėmesio (Naglio Kardelio ir Justo Kučinsko 2016 metų pranešimas *East-West philosophers conference*, Honolulu, Havajuose, Arvydo Šliogerio *filotopijos* tema pateko į prestižinį konferencijos leidinį).

Arvydas Šliogeris ir savuoju kaip filosofo, bei kultūros žmogaus autoritetu, ir pačiomis filosofinėmis koncepcijomis yra ne kartą garsinęs savo gimtąjį miestą. Tikėtina, kad jo suformuluotos idėjos šiuolaikinės problematikos kontekste tik aktualės, o jo filosofija ir vardas Lietuvai turės vis didesnę reikšmę.

Kviečiu pagerbti Profesoriaus Arvydo Šliogerio atminimą suteikiant jam Panevėžio miesto garbės piliečio vardą.

Ilgametis Profesoriaus Arvydo Šliogerio doktorantas
Justas Kučinskas

Dėl Panevėžio miesto garbės piliečio vardo suteikimo

Arvydui Šliogeriui

REKOMENDACIJA

2021-10-18

JAV, Ohio valstija

Gerbiami komisijos nariai,

Arvydas Šliogeris – Lietuvos mąstymo tvirtovė. Ar kitą tokį turėsime, ar ne, visai nepakeis Šliogerio įnašo Lietuvos filosofinei kalbai, mąstymo gelmei, drąsos išklausinėti įvairių sričių autoritetus, taip pat palaikyti Lietuvos tradicijas – anot jo, „valstietišką paprastumą“. Svarbu, kad Šliogeris nesivaikė kintančių madų, pasirodžiusių po Lietuvos lemtingo žygio – kuriame jis pats dalyvavo – atsikratyti Bizantiškos imperijos autokratijos. Atsivėrė Vakarų erdvė ir dauguma akademikų, rašytojų, menininkų ir „intelektualų“ puolė pasivyti „dabartines“ Vakarų tendencijas. Šliogeris gerai susigaudė tame tvane, bet ir tuojau pastebėjo, kad tokios tendencijos neturi jokių pagrindų, o be jų visos tampa retoriškais kūriniais. Taigi, viena išeitis: klasika. Jis pasirinko ir tapo klasikos mąstytojas, tvirtai besilaikantis filosofijos kaip tiesos paieškio be kompromisų. Visa tai atvėrė Šliogerio gabumus permatyti retorinius „lūpdažius“ ir tiesiog išvelgti „paskutinius principus“.

Šliogeris nevengė griežtai pasisakyti viešumoje apie bendruomenės reikalus ir daugeliu atvejų jo pasisakymai sukėlė nepasitenkinimų; bet tai reiškia, kad jis „pataikė į akį“ ir parodė, kad viešų žmonių, valstybės tarnautojų veiksmai šiek tiek nukrypę nuo principingų pareigų. Tokia filosofo sokratiška veikla visuomet sukelia nerimą tarp visagalių „aukštuomenės“, bet ji yra reikalinga norint pajudinti tą nerangią valstybę. Aišku, tarp draugų jis reiškė daug daugiau kritiškos nuomonės, nors viešai jos visiškai nerodė. Asmeniškai man buvo didelė garbė būti jo artimų draugų ratelyje. Iš tikrųjų, man pirmą kartą atvykus į Lietuvą, jis mane pagavo oro uoste ir nuo to laiko iki paskutiniųjų dienų nepaleido. Bendravome filosofiskai ir net išleidome bendrą veikalą „Filosofijos likimas“. Kitą dieną, mes suradom bendrą kalbą ir bendrų filosofinių uždavinių. Vienas netikėtumas: nors Šliogeris nebuvo studijavęs anglų kalbos, jis mano dalį mūsų tekstą išvertė į lietuvių kalbą iš anglų kalbos taip sklandžiai, kad net profesionalai vertėjai retai pasiekia

tokį lygį. Kaip visi žinome, jis išvertė keletą veikalų iš vokiečių kalbos ir buvo vienas pirmųjų, kuris kolegas ir studentus supažindino su tokiu svarbiu mąstytoju kaip Heideggeris.

Asmeniškai džiaugiuosi, kad turėjau progą „susigyventi“ su tokiu žmogum, kuris man tapo vienas artimiausių, o dar maloniau, kad mes esam kilę iš to paties krašto, ir svarbiausia, kad jis man padėjo palaikyti mano prigimtą valstiečio paprastumą. Jei kas yra nusipelnęs garbės piliečio statuso, tai, be jokios abejonės, Lietuvoje, svarbiausia, Panevėžio mieste, niekada neužmiršamas Arvydas Šliogeris. Jį remiu be atodairos.

Su didele pagarba

Algis Mickūnas

Prof. Ohio University

DR. RAMŪNAS ČIČELIS

Panevėžio miesto savivaldybei

REKOMENDACIJA

2021-10-21

Su filosofijos profesoriumi Arvydu Šliogeriu susipažinau, Vytauto Didžiojo universitete rengdamas savo humanitarinių mokslų srities filologijos krypties daktaro disertaciją „Jono Meko kūrybos filotopinė žiūra“. Profesorius gelbėjo vertingais patarimais ir skaitydamas galutinę disertacijos tekstą. Suprantama, kad didžiausią įtaką man, jaunam mokslininkui, padarė jo suformuluoti ir patvirtinti savo gyvenimo kasdienybėje filotopinės būties sampratos ypatumai: drąsa atmetant metafizinės Vakarų filosofijos tradiciją ir vystant savarankiškesnę mąstymą, gebėjimas atsigręžti į kitonišką, Kito patirtį ir esatį, nuolatinis tarpininkavimas tarp skirtingų požiūrių ir šiuo tarpininkavimu pagrįstas laisvos visuomenės gyvenimas, savęs kaip subjekto decentracija ir visą gyvenimą išlaikyta galimybė pasakoti savąją biografiją.

Vytauto Didžiojo universitete apgynęs hum. m. dr. disertaciją, prieš kelerius metus ėmiausi sumanymo 2023 m. rugsėjo 1 d. parengti ir publikuoti intelektualinę Arvydo Šliogerio biografiją, kurioje, remdamasis kultūrologo Vytauto Kavolio pamatinėmis išvalgomis apie žmogaus sąmoningumo raidą ir peripetijas, bandau suprasti Arvydo Šliogerio kaip intelektualo žemiškąjį kelią.

Atsižvelgdamas į tai, kad Arvydas Šliogeris yra vienas svarbiausiųjų XX a. pabaigos-XXI a. pradžios Lietuvos filosofas, rekomenduoju Panevėžio miesto savivaldybei suteikti profesoriui Arvydui Šliogerui Panevėžio miesto Garbės piliečio vardą.

dr. Ramūnas Čičelis

Rekonstruoti Arvydą Šliogerį

Ramūnas Čičelis

Poreikis rašyti Arvydo Šliogerio intelektualinę biografiją kyla iš ypatingos tokio žanro knygų stokos lietuvių kultūros ir filosofijos istorijoje. Intelektualinės biografijos pirmeivis Vytautas Kavolis prieš kelis dešimtmečius apibendrino savo mintis ir svarstymus apie tautos sąmoningumo žadintoją Vinčą Kudirką knygoje „Žmogaus genezė“. Šis veikalas sukūrė pamatą lietuvių kultūroje ir filosofijoje plėtoti intelektualinės biografijos žanrą, kurio esminės ypatybės: aprašomo asmens lemtingi gyvenimo biografiniai posūkiai ir sąmoningi apsisprendimai, kuriantys tos biografijos etinius, moralinius ir kitokius aksiologinius pagrindus.

Šios knygos, skirtos A. Šliogerio intelektualinės biografijos apybraižai, tikslas yra atskleisti ir analizuoti filosofo mąstymo sistemą, kurią daugelis filosofijos istorikų ir kritikų apibrėžia kaip neįmanomą apibendrinti. Ir filosofijos istorikė Agnieška Juzefovič, ir daugelis kitų autorių, rašiusių apie A. Šliogerio filosofines pažiūras, teigia, kad šis mąstytojas yra sunkiai įspraudžiamas į išankstinę, tradicinę istorinę schemą, nes jo teiginiai dažnai prieštarauja vieni kitiems, neįmanoma pasakyti galutinės tiesos, kuri būtų baigtinė ir paties A. Šliogerio nenuginčyta kitame veikale, straipsnyje ar interviu. Būtent dėl šios priežasties vienas pagrindinių uždavinių yra suprasti ir aprašyti A. Šliogerio teiginius kaip ne mokslinę, o poetinę sistemą, kuriai būdingi minties šuoliai, kontradikcijos, mąstymas asociacijomis, metaforizuojantys teiginiai. Šis uždavinys reikalauja sekti, kada A. Šliogerio kaip mokslininko biografijoje įvyko esminis nusigręžimas nuo filosofijos kaip mokslo, reikalaujančio objektyvių tiesų, priežasties ir pasekmės loginių santykių tvirtumo bei kitų moksliniam mąstymui ir tekstui privalomų ypatybių. Taigi uždavinys analizuoti poetinį A. Šliogerio mintijimą ir jausmą pirmiausiai reikalauja atidaus įsiskaitymo į ankstyvasias filosofo knygas, kuriose jis apmąsto ir kritikuoja egzistencialistinį mąstymą, kartu perimdamas filosofinę fenomenologinę žiūrą iš vokiečių filosofo Martino Heidegger'io. Būtent šis asmuo ir jo idėjos buvo pagrindinis akstinas A. Šliogeriu nusigręžti nuo tradicinės Vakarų metafizikos. Būtent tada A. Šliogerio gyvenime įvyksta filotopo gimimas, reiškiantis, kad anapus žiūros, mąstymo ir buvimo horizontų nereikia nieko ieškoti – visa, kas svarbu žmogui ir jo pasaulėvokai bei pasaulėjautai yra šiapus tų horizontų. Tai įtvirtina nusigręžimą nuo dievoieškos ir krikščioniškojo mąstymo tradicijų, bylojusių, kad žmogaus gyvenimo prasmė yra anapus ir erdvės, ir laiko požiūriais. Iš esmės tokia nuostata atitinka heideggeriškąją „čia-būties“ sampratą, reiškusią žmogaus ribų nustatymą, suteikiantį saugumą ir net pagal semiotinę struktūrą užtikrinantį reikšmę. Dar vienas uždavinys, kylantis A. Šliogerio biografui, yra suvokti, išanalizuoti ir

aprašyti, iš ko kyla filosofo nusigręžimas nuo žmogiškumo ir artėjimas prie daiktiškumo. A. Šliogeriui mąstymo pretekstas yra ne žmogaus silpnybės, niekšybės ar, atvirkščiai, stiprybė ir kilnumas, o daiktas, kuris tuoj pat gali išnykti, todėl jį būtina užfiksuoti verbaline ar vizualiąja kalba. Ši tema – tai A. Šliogerio knygos „Daiktas ir menas“ svarstymų tema. Čia mąstytojas sukuria „globojančios kalbos“ koncepciją, kurią vėliau plėtojo. Globojanti kalba yra tokia, kurios tikslas yra ne analitinis, o, pasitelkiant Arūno Sverdiolo knygoje „Steigtis ir sauga“ įtvirtintą ir apibrėžtą terminą, saugos, kurios esminė ypatybė yra ta, kad žmogui nuo pat Antikos laikų buvo nesvetimas tikslas saugoti tai, kas sukurta jo, kitų asmenų ar gamtos. Tokia sauganti kalba neskaido daikto į sudedamąsias dalis, neverčia galvoti apie struktūrą – ji ima daiktą kaip vienį, kuris yra puikus filosofavimo ties išnykimo riba pretekstas ir objektas. Tai – ir žmogaus laikinumo įsisąmoninimo sąlyga bei būdas.

Vienas iš svarbiausių A. Šliogerio intelektualinės biografijos uždavinių yra aprašyti filotopinės žiūros, kurią suformulavo šis mąstytojas, ypatybes, leidžiančias tvirtinti, kad A. Šliogieris yra vienas svarbiausių lietuvių filosofų, kalbėjusių apie žmogaus santykį su vieta. A. Šliogerio apmąstantis meilės vietai santykis kilo iš dalies ir dėl istorinių sąlygų – kai žmogus yra uždarytas okupuotos valstybės sienų, nieko kita nelieka, tik mylėti savo įkalinimo vietą. Galimas ir kitoks požiūris į filotopijos genezę: meilė vietai Vakarų filosofijos istorijoje pirmą kartą buvo susvarbinta ir aktualizuota Antikos senovės graikų filosofų, kurie vietą suprato kaip polį – miestą, kuris yra pats sau pakankamas, savotiškas kosminis pasaulio ir Visatos centras, už kurio nėra nieko kita, tik periferija, reiškianti buvimą anapus demokratijos, filosofijos ir kultūros ribų. A. Šliogieris lietuvių filosofijoje yra vienas didžiausių senovės graikų filosofijos adoruotojų.

Būtent pagal senovės graikų polio sampratą A. Šliogieris XX a. Pabaigoje – XXI amžiaus pradžioje kūrė išsilaisvinusios Lietuvos socialinio, visuomeninio gyvenimo ateities viziją. Lietuva turėtų tapti ir būti nacionaline valstybe, nenusigręžusia nuo graikiškosios visuomenės sampratos. Šiai būdinga tai, kad kiekvienas asmuo yra individas, kuris nepasiduoda solipsizmui ir tik santykiyje su Kitu išsaugo savo unikalumą. Šis santykis – ir kiekvieno individo požiūrių, sprendimų ir gyvenimo pasitikrinimo bei išbandymo būdas. Akivaizdu, kad dabartinė Lietuva neina tuo keliu, kurį žymėjo A. Šliogieris ir kiti filosofai nacionalistai – esame liberaliosios ideologijos, kosmopolitinė, nacionalumą iš dalies neigianti valstybė, kurios kritika šiuo metu užsiima ir A. Šliogieris, atsakydamas į interviu klausimus ar rašydamas publicistikos straipsnius. Visgi A. Šliogerį nuo kitų nacionalistų skiria viena esminė savybė – jis Lietuvą traktuoja kur kas plačiau nei daugelis jo bendraminčių, jam tėvynė – visas kosmosas būtent pagal graikiškąją sampratą, todėl A. Šliogieris niekada nėra pasakęs ar parašęs neapykantos kitataučiams ar mažumoms teiginių bei valstybės ekspansyvumo deklaracijų.

A. Šliogerio intelektualinės biografijos metodologija labai stipriai susijusi su fenomenologine Vakarų

mąstymo ir analizės tradicija, kuriai būdingas patikimas autoriaus „lūkesčių horizonto“ apibrėžimas, žmogiškasis prigimtinis intencionalumas, nukreiptas į aprašomąjį objektą ir temą, poetinio mąstymo neatmetimas ir suvokimas, kad obejektyvių ar į tokius pretenduojančių teiginių laikas pasibaigė pozityvizmo eroje, XIX amžiuje. Būtent todėl šio tyrimo metodologijai nebūdinga nuostata, kad žmogus ir pasaulis vystosi vien pažangos kryptimi, kad visa yra susiję priežasties ir pasekmės santykiais ir pagaliau tai, kad viską įmanoma paaiškinti analitinio tyrimo būdu. Ši biografija – tai subjektyvus tekstas apie dar labiau subjektyvų mąstytoją.

Intelektinės A. Šliogerio biografijos šaltiniai yra keleriopi: pirmiausiai, filosofo veikalai, publikuoti Lietuvoje ir užsienyje, A. Šliogerio straipsniai spaudoje ir interneto šaltiniuose. Esminis biografijos išskirtinumas – joje remiamasi ir specialiai šiai knygai rengiamais interviu su A. Šliogeriu, kuriuose daugelis teiginių yra susiejami su tuo, kas filosofijoje vadinama „istoriškumu“ – konkrečiais įvykiais ir faktais, kurių A. Šliogerio biografijoje istorine prasme nėra tiek gausu. Šaltinių analizė ir fenomenologinė deskripcija byloja, kad A. Šliogeris gyvena daugiau mąstydamas, nei siekdamas užimti pozicijas ir įgyti galios akademinėje, politinėje, visuomeninėje ir socialinėje sferose.

A. Šliogerio biografijos problema yra A. Šliogerio mąstymas kaip poetinė-filosofinė visuma, į kurią neįmanomas dalinis požiūris. Būtent ši ypatybė kuria intelektinės biografijos vientisumą: atskiri A. Šliogerio požiūriai suvokiami kaip sąlygos kitiems teiginiams ir argumentams. Tai kuria ir šios biografijos literatūrinį pobūdį, dėl kurio randasi savotiškas A. Šliogerio gyvenimo siužetas.

Biografijoje formuluojama hipotezė, kad A. Šliogeris niekada ir nesiekė vientisumo, kuris būtų įprastas ideologiniam mąstymui, įtvirtinančiam tarnavimą idėjų sistemai ir dėsningą apdovanojimą už šią tarnystę – būdamas savotiškame lietuvių filosofijos epicentre A. Šliogeris visada lieka autsaideriu, kurio amžininkai nežino, kaip elgtis, ką galvoti ir ką daryti su A. Šliogerio teiginiais ir nuostatomis, o vėlesnieji filosofijos istorikai dėl nesusisteminamo objekto jį paprasčiausiai ignoruoja.

A. Šliogerio intelektinė biografija pati yra rašoma globojančia kalba – laikais, kai madinga dekonstruoti individą, visuomenę, išorinį pasaulį, čia siekiama rekonstruoti poetą-mąstytoją su jo niaunsuotomis mintimis ir dažnai kategoriškais teiginiais apie šiuolaikinį žmogų, visuomenę ir gamtą. Tai – šios knygos unikalumas, aktualumas ir savotiškai „senamadiškas“ naujumas.

Apie A. Šliogerio filosofiją negausiai yra rašę keli lietuvių filosofijos istorikai, iš kurių labiausiai išsiskiria Vilniaus universiteto Filosofijos katedros profesorius Naglis Kardelis. Jis – ir tiesioginis A. Šliogerio mokinys, deja, nedirstantis kalbėti ir rašyti apie savo mokytojo filosofiją kaip poetiniams dėsniams pavaldžią sistemą. Taigi, apibendrinančių visą A. Šliogerio kaip asmenybės ir mąstytojo kelių veikalų lietuvių filosofijos ir kultūros istorijoje iki šiol nėra.